

Павел Вежинов
Над всичко

Асистентката по древни славянски езици Ина Богомолова пристига с Машината на времето в далечното минало — малко преди да бъде образувана българската държава на Балканския полуостров — и попада в един от капаните на горския ловец Баян. След ред перипетии, по-скоро романтични, отколкото трагични, младата жена достига до една страшна истина, забравена от нейното далечно, цивилизовано, високо развито в техническо отношение общество — че истински силни и чисти чувства може да изпитва само човек, който живее в една съхранена и неподправена природна среда.

1

Баян вървеше бързо през стария лес. Тука всички пътеки бяха негови, само той можеше да ги различи между папратите и гъстия храсталак на малините. Всичко в него ликуваше. Нищо, че тая сутрин капаните му бяха до един празни. Навярно се бе появил Вълкът, неговият единствен враг в тая гора. Навярно бе прогонил и лисиците, и зайците, и сърните, които понякога слизаха от близките склонове на планината. Но и вълчите капани бяха празни. Баян душеше от време на време въздуха — тая тежка и остра миризма на стария вълк му бе отдавна позната. Но не усещаше нищо. И все пак всичко в него ликуваше и той не знаеше защо. Може би тая сутрин небето бе по-синьо, може би по-ярко светеше слънцето. Но той не ги виждаше, скрит зад тежките клони на дърветата. Само тук-таме някой сноп от прозрачна и твърда като кристал светлина се провираше между клоните и оживяваше в бледите горски цветя.

Той не знаеше, че е ужасно млад. Беше по-млад от росата, от вечерничето, което бе затворило вече своето бледо венче, от нежните крилца на едnodнеvkата. Напротив, мислеше, че е стар. Навярно така мислеше и Зара, така мислеше и побелелият Славун, който вече две зими му напомняше, че е време да се

ожени. Младостта в него пееше тънко и нежно като вятъра напролет в най-ранните и най-нежни листа на брезите. Чуваше своя смях вътре в себе си, радостен смях, непрекъснат, бълбукащ като водите на потока. Чуваше възбудените крясъци на своето ловджийско сърце. Искаше му се да се провикне. Искаше му се да свали лъка от рамото си и да запрати нанякъде своята остра стрела. Но нямаше по какво. По клоните на дърветата подскачаха само катерички, поглеждаха го ласкаво с черните зрънца на очите си, мърдаха малки космати ушички. Но никога не беше стрелял по катеричка и никога нямаше и да стреля. Те бяха неговите най-добри приятели в стария лес. Те гледаха вместо него и слушаха вместо него — високо там между клоните на дърветата. Те му разказваха всичко, което става в стария лес. Той ги разбираше много добре. Те мърдаха ушичките си и той ги разбираше. Те поклащаха своите дълги, рунтавички опашки и той ги разбираше, както разбираше пчелите, цветята, нежния мъх по дърветата, тъмната и страшна песен на влюбения глухар.

Скоро лесът оредя — Баян приближаваше поляната. Наричаха я пчелната поляна, защото, докато беше жив, старият Радун изнасяше тук своите плетени кошери. Но Радун умря и кошерите му изгниха. Баян видя как като златни облачета един по един излитаха от тях последните пчелни рояци, обвили с нежната музика на крилата си своята майка. След това никой не донесе тук кошери. Беше доста далече от селото, пък и хората от племето не обичаха стария лес. Само той го обичаше, само той бродеше по неговите пътеки.

Гората свърши, слънцето изведнъж заблестя ослепително, неговите жарки лъчи караха да се гърчат дивите билки и да изпускат аромата си. Той забави крачките си. Сега трябваше да пристъпя тихо, колкото се може по-тихо. По поляната често кацаха фазани. Той трябваше да ги издебне съвсем отблизо, за да бъде силна стрелата му. Но тая сутрин никак не му се искаше да стъпва тихо. Искаше му се да тича. Знаеше, че и от по-близо, и от по-далече, но ще улучи. Винаги улучваше. Нямаше друг в племето, който да улучва като него. Сякаш окото му бе някъде на върха на стрелата — летеше, летеше и... достигаше.

Баян вдигна рязко лъка, стрелата бръмна. Той видя как златистите краища на крилето за едно мигновение се съединиха и

плеснаха, птицата се преметна и полетя към земята. Баян се затича, кръвта забумтя в ушите му. Винаги така бумтеше, яростна и ликуваща, когато улучваше. Той я намери бързо и взе в ръцете си. Беше млада и хубава птица с нежна белина на края на човката си. От раната ѝ капеше кръв и се плъзгаше по гладките пера. Той я гледеше ненаситно, сякаш за пръв път виждаше убит фазан. Жълтите ѝ крака с черни нокти потръпваха в ръцете му. И точно в този миг Баян чу недалечен вик:

— Помоооощ!...

Баян вдигна глава и учудено се огледа. Гласът беше женски, необикновено ясен и чист. И макар че думата му беше толкова позната, тя му звучеше някак неразбрано и чуждо. Никой в неговото племе не викаше „помощ“. Викаха „тичайте, хора“, „спасете ме“. Толкова се учуди, че дори не разбра откъде идва гласът.

— Помоооощ! — долетя отново до ушите му.

Но гласът не му се стори много уплашен. Баян хвърли птицата и се затича. Тичаше точно към вълчия капан, защото вече знаеше, че оттам идва гласът. Беше го скрил много добре, защото старият вълк беше хитър и предпазлив, мъчно се ловеше в капан. И щом пристигна там — слисано спря. В капана се бе уловила жена.

В първия миг той дори не разбра, че е жена — толкова тя изглеждаше странна и необикновена. Дори на сън не приличаше — и сънищата не можеха да бъдат така красиви. И все пак беше жена — с дълги, светли коси и рокля. Но никога преди това не беше виждал такава рокля — блестеше като най-чиста свила и в същото време му се струваше, че е корава и непроницаема като византийска броня. Но най-странното беше, че непрекъснато изменяше цвета си — ставаше ту синя, ту розова, ту виолетова. Тя го забеляза, в първия миг в погледа ѝ се мярна уплаха. Но това наистина трая само мигове, после тя го погледна доверчиво и умолително. И показа крака си — той бе здравата захванан от острите зъбци на капана. И беше просто невероятно, че не е наранил крака. Но тя носеше някакви високи сребристи обувки, които не бе виждал дори у византийците.

— Моля, помогнете ми! — изрече тя високо и ясно.

Баян отново трепна. Думите звучаха малко странно и макар да бяха познати, не приличаха съвсем на езика на неговото племе. Той коленичи и като хвана челюстите на капана с яките си ръце, без усилие ги разтвори. Девојката въздъхна с облекчение и изтегли крака си. И през цялото време не сваляше от него очите си, които ставаха все по-добри и по-ласкави. Бяха тъмни очи, много по-тъмни от черното небе нощем и той не разбираше как могат да бъдат така тъмни, като толкова светли бяха косите ѝ.

— Ама ти си съвсем същият! — каза най-сетне тя.

И продължаваше да го оглежда — от главата до петите. Никога девојките от неговото племе не смееха да гледат така прямо и откровено мъжете. Това едва ли не го смути.

— Кой, аз?

— Да, ти! — отвърна тя едва ли не зарадвано. — То се знае, че няма да ме разбереш... Но съм виждала холограма на древен славянин... Съвсем същият... Само че ти си много по-хубав, разбира се...

Наистина беше хубав — дори за нейния свят. Нямахше никаква примитивна грубост в чертите му, както можеше да очаква. И в същото време те бяха някак особено твърди и мъжествени. Беше облечен в дълга конопена риза, препасана с пояс, и в широк панталон. На краката си носеше много леки кафеникави опинци, навярно от еленова кожа. Тя едва забележимо се усмихна. Славянинът сякаш бе загубил езика си — гледаше я така смаяно, че почти не мигаше. Беше готова да се закълне, че в погледа му има дори малко уплаха. Ами как нямахше да го стресне — Баян никога досега не бе чувал девојка да казва на мъж, че е хубав. Тя използва неговото объркване и отново запита:

— Как се казваш?

— Аз ли? — младежът я погледна с достойнство. — Аз съм Баян, син на княза Славун...

— Баян! — повтори девојката. — Много хубаво име... Но у нас сега е изчезнало...

— А ти как се казваш?

— Ина...

— Ина?... Не съм чувал такова име... Да не си византийка?

— Византийка ли?... Не, не съм византийка... Бедни ми, Баяне, у нас вече няма нации... Но ако искаш да Знаеш — аз произлизам от много далечен славянски род...

Тя говореше и очите ѝ се смееха. Баян не разбираше какво смешно има в тая невероятна среща.

— И как дойде тука?

— Ето това няма да разбереш — все тъй шеговито бърбореше девойката. — Колкото и да ти го обяснявам... Но с две думи... Аз току-що пристигнах с Машината на времето...

— С каква машина?

— На времето... Поне тъй я наричат нашите писатели. А пък тя си има, разбира се, съвсем друго научно название.

— Ама нищо не ти разбирам! — възкликна Баян едва ли не сърдито.

— Знам, че не разбираш... Ами не питай, като не разбираш...

— От много далеч ли идваш?

— От много, много далече! Даже не можеш да си представиш от колко далече... Но аз не съм дошла тука по пътищата. Аз съм дошла от времето... И то от бъдещето, от много далечна епоха.

— Не те разбирам, Ина, ти да не си магьосница?

— Каква магьосница! — погледна го девойката. — Магьосниците са стари и зли...

— Те могат да се правят млади и хубави...

— Не съм магьосница! Аз съм обикновено момиче, занимавам се с философия... Сега-засега вода семинар по древни езици при катедрата на професор Хем-ниц... По целия свят има само няколко такива смахнати като мен, които се занимават с древни славянски езици.

— И за какво си дошла?

— Ето сега — като ти кажа, хич няма да ми повярваш... Дошла съм да събирам приказки...

— Приказки ли?... За какво са ти приказки?

— На мене ли?... Просто имам нужда от тях... Но не става дума само за мене... Тъй съм си наумила, че на нашия свят сега от всичко най-много му са нужни хубави приказки...

— Вие нямате ли приказки?...

— Имаме — такива едни много дълги и... скучни... В тях всичко е истинско... Липсва им поетичното въображение, милата наивност на вашите приказки, тяхната чистота... Тогава аз реших да дойда тук и да пия направо от извора... Но това никак не е лесно, макар да имаме доста машини на времето. Там е цялата работа, че за пътуването се издават специални разрешения, и то при много особени случаи... Моите съображения им се видяха несериозни... Тогава аз откраднах една машина от Алек...

— Открадна? — запита едва ли не зарадван Баян.

Девојката се засмя.

— Да, чисто и просто откраднах. В нашето общество това никак не е прието... Разбира се, и там понякога хората пооткрадват по нещичко — някоя мисъл, някое интересно сюжетче... Но никога не крадат вещи, защото няма смисъл... Всички предмети у нас се получават безплатно... Но Машината на времето аз все пак си откраднах... И ето ме тука... Разбра ли сега какво е станало?

— Нищо не разбрах! — призна си откровено Баян.

— Всъщност това няма значение... Кажете ми сега нещо за себе си... Къде живееш?

— Аз ли!... Ей тук, наблизо...

— В селото?

— Не в селото... Живея сам...

— Да не са те изпъдили?

— За какво да ме пъдят!... Аз съм ловец, Ина... Не е работа за мен да мъкна ралото...

— Е, да, разбира се... Нали си син на княз... Малко мързел ти се полага по сан... То се знае, че да стреляш с лък, е много по-лесно...

— Никак не е лесно — каза Баян обидено. — Никой в племето не може да стреля с лък като мен.

— И какво правиш с това... как се казваше... с плячката? Нима сам я ядеш?

— Не, разбира се... Почти всичко нося в селото и оттам получавам каквото ми трябва.

— Да, разбирам — кимна Ина. — Натурална размяна... И все пак я предпочитам, отколкото да ме хрантутят разни работи...

Девојката се изправи, стъпи внимателно на контузения си крак. При движението роклята ѝ отново заблестя във всички цветове на дъгата, които се сменяха сега много по-бързо и сякаш грееха. Баян я гледаше едва ли не уплашено — това наистина бе много по-страшничко, отколкото среща в гората със стария вълк.

— Ина, как става това?

— Кое?

— Ами това с роклята... С цветовете ѝ...

— Много просто нещо... дори малко демодирано... Какво, не ти ли харесва?

— А, не — харесва ми... Но трябва да я смениш... Ще те помислят за магьосница, Ина...

— Добре, добре... Имам няколко други рокли в куфара... Ама къде ми е куфарът? — досети се изведнъж тя.

— Какво е то?

— Сандък с дръжка... Носех го със себе си...

Баян веднага го съзря — захвърлен в папрата. Той го повдигна, учуден от лекотата му, сякаш бе пълен с въздух.

— Това ли е?

— Да, това... Ух, че се уплаших...

— Ина, ти сега къде живееш? — запита внимателно младежът.

— Никъде, Баян, нали ти казах... Аз току-що пристигнах и право в твоя капан.

— И сега нямаш никакъв дом?

— Никакъв...

— Ина, ще дойдеш ли да Живееш при мен?

Девојката се засмя. После отново го огледа от главата до петите с тоя прям, чистосърдечен поглед, с който в неговото племе дори жените не смееха да погледнат своите мъже.

— Бях намислила да живея при някоя малка, кротка бабичка — каза тя. — А не при такъв левент като тебе... Преди всичко ти не знаеш приказки...

— Знам всички приказки! — възкликна горещо Баян.

— Добре, да видим по-напред в какъв палат живееш. Пък ще помислим...

Баян някак инстинктивно посегна към куфара. В неговото племе никога мъже не носеха женски вещи — това бе обидно. Но

той смътно усещаше, че тая жена не е като другите. Или може би изобщо не беше жена. Може би беше дъщеря на Перун, сестра на Лада. Може би сам Перун беше изковал от отблясъците на мълниите тая чудна рокля. Момичето тръгна редом с него, като лекичко накуцваше. Богините надали куцат, все пак жив човек е. Тя го погледна, отново се усмихна. Всичко му беше весело и смешно на това момиче. Девойките от племето се смееха само когато бяха помежду си. И даже не се смееха, а направо се кискаха на своите момински шеги. В присъствието на мъже те просто гледаха към земята, клепачите им тежаха като златни. Много трудно беше да погледнеш направо в очите на девойката, много по-трудно, отколкото да я дръпнеш за плитките.

— Фазанът! — досети де той.

Остави куфара и затича през полето. След малко вече го носеше, леко усмихнат и горд, разбира се — не е никак лесно да се улучи със стрела летяща птица. И доста се стресна, като видя уплашените очи на девойката:

— Ти ли я уби?

— Ами аз...

— Не бива да правиш това, Баяне! — промълви тя тихо. — Поне докато съм аз тука...

— Защо?... Та това е фазан!... Знаеш ли колко е вкусен!...

— Вкусен бил!... Как можа да го кажеш!... Ами това е животно, Баян! И при това толкова красиво...

— Какво като е красиво? — не разбра той. — То пак си е вкусно...

— Нищо красиво на този свят не бива да умира, Баян... Нито цветя, нито птици...

Той като че ли почна да я разбира по малко.

— Ами полето е пълно с фазани...

— Какво като е пълно... Ако тия... ловците, искам да кажа, продължават да ги избиват, рано или късно те ще свършат... Тогава светът ще остане без красиви неща... А какво е свят без красиви неща?... Той е пустиня...

Баян леко се намръщи. Всички тия думи му се виждаха съвсем безсмислени.

— Хората правят и по-красиви неща! — каза той. — Тебе кой ти направи тая хубава рокля?

— Не може да бъде хубава като тая птица — отвърна момичето и в гласа ѝ вече се чувствуваха нетърпеливи нотки. — Нищо изкуствено на тоя свят не може да бъде истински хубаво... А как човек може да бъде красив, ако е обкръжен само от изкуствени вещи...

Баян не отговори. Може би това странно момиче говореше истината. В края на краищата то наистина бе по-хубаво от своята рокля.

— Добре, добре!... А сега да вървим — предложи той примирително.

Баян отново взе куфара. Прекосиха рядката букова горичка и излязоха на полето. Тука тревата беше ниска и суха, въздухът трептеше в далечината от лятната жегата. Ина вървеше по лекия склон като захласната, гледаше небето, дърветата, птиците, които прелитаха между тях. И когато съзря първата пеперуда, някак неусетно коленичи пред храста, на който беше кацнала. Беше наистина необикновено голяма жълта пеперуда с кадифени крила — Ина я гледаше като омагьосана, не смееше да помръдне.

— Пеперуда! — пророни най-сетне тихичко.

Баян се почеса — какво толкова странно можеше да има в една пеперуда, та макар и малко по-различна от другите. Тя трепкаше едва забележимо с крилата си и на Баян му се струваше, че е не по-малко стресната от момичето. Те се гледаха и двете и сякаш нещо нечудо си говореха.

— Искаш ли да ти я хвана?

— Искам!

Баян остави лекичко на земята това, което носеше в ръцете си, и безшумно пристъпи. Така както тая малка глупачка се беше захласнала, може би щеше да успее да я захлупи в шепите си.

— Не! — възкликна изведнъж момичето. — Остави я!... Моля ти се, остави я!... Ще я убиеш!...

Баян нерешително спря. И пеперудата сякаш дойде на себе си, неочаквано литна. Летеше като замаяна, на резки зигзаги, сякаш всяка секунда взимаше някакво ново решение. Ина я гледаше все така зашеметена, без да помръдне от мястото си.

— Вие нямате ли пеперуди? — запита Баян учудено.

— Не, Баян... Отдавна нямаме... Може би от векове...

— Как така!

— Ами не знам... Просто изчезнаха — за по-малко от две десетилетия... Учените дори не разбраха на какво се дължи това... Навярно сме ги изтروвили с нещо... Все още са ни останали някакви насекоми — мравки, бръмбари, но пеперудите изчезнаха...

— Ами защо не си вземете от нас...

— О, не — това е невъзможно... От вас не можем да вземем никакви вещи... Нищо, което сме загубили, вече не можем да вземем от вас... Даже и пеперудите...

Тя говореше тихичко и толкова скръбно, сякаш не бяха измрели пеперудите, а всичките ѝ роднини. Баян отново се почеса. Ами това странно момиче дали наистина беше с ума си. Как могат да изчезнат пеперудите, та те са безчет. Докато стигнат до реката, видяха толкова много пеперуди, че накрая дори и девойката престана да спира пред всяка една от тях.

— Колко е чудно, когато цветята летят! — възкликна тя най-сетне. — Знаех го, разбира се, но не очаквах, че е толкова красиво...

Бяха стигнали реката, тя спря и отново се загледа с унесен поглед в нея.

— И река ли нямате? — запита той шеговито.

— Не, реки имаме...

— А риба?

— И риба... Макар че не я ловим...

— Защо не я ловите?

— За какво ни е?... Толкова е красиво да се гледа, когато рибата бяга в плитчините...

Баян се замисли.

— Ина, ти само за красиви неща говориш... Може би защото ти самата си... — той се запъна — защото самата си толкова красива.

Ина се засмя и като че ли изведнъж дойде на себе си. Погледът ѝ отново стана шеговит и разумен.

— Не знаех, че комплиментите имат толкова стара дата.

Той не я разбираше, но мълчеше. Тя все тъй гледаше към кипящата от искри водна повърхност.

— Има ли мост?

— Няма мост, Ина... И за какво ни е... Водата е съвсем плитка...

— Ще я прегазим ли?

Тя погледна със съжаление своите красиви обувки. Не, съвсем не бяха за газене на планински потоци.

— Аз ще те пренеса! — предложи той зарадвано.

— Добре — съгласи се тя и изведнъж се уплаши. — Не, страх ме е...

— От мен?... Защо?

— Не знам — сви рамене момичето.

Той се понамръщи за миг, после изведнъж я грабна в ръцете си. Лицето на девойката замръзна от изненада — много странно, много неприятно бе това чувство, сякаш изведнъж се бе озовала в лапите на див звяр. Искаше ѝ се да извика, да се дръпне, да се изплъзне незабавно от яките му ръце. Но това чувство трая само мигове. Тя бързо се успокои, като че ли се засрами малко от себе си. Тоя млад славянин изглеждаше по-чист от водата, която газеха, по-чист от момче. Нищо, че така остро лъхаше на човек и на кожи. Не биваше с нищо да го предизвиква и огорчава.

— Ти си по-лека от перце! — каза той смаяно. — Как можеш да бъдеш толкова лека... От въздух ли си направена.

— Не, от глупости — отвърна тя. — От всякакви и най-ужасни глупости. Само те са толкова леки...

2

Хижата беше изградена от неодялан, грубичък дърворед и покрита с неовършана слама — съвсем простичка хижа, но Ина я гледаше като омаяна. Тя стоя пред нея дълго, без да трепне, с поглед, без да каже нито дума. Дори и Баян започна да се озърта — да не би да е до-пълзял отнякъде зеленият смок, който често обичаше да се припича на слънцето пред прага му. Не, нямаше нищо. Хижата си беше все същата, дори му се струваше някак грозна и недоправена. Може би трябваше да окастри поне дървените трупи, да сложи рамка на прозореца. Пък и вратата беше направена доста набързо — само дето се беше постарал да подбере бели брезови стволчета, да ги овърже едно в друго с яко

конопено въже. Така се правеха ловджийските хижи — без украса, без дърворезба. Пък и не очакваше тогава, че ще остане да живее толкова дълго край стария лес.

— Тука ли живееш? — запита най-сетне тя.

— Тука — отвърна той малко уплашен да не би да обърне гръб, да си отиде.

— Ама наистина като в най-старите приказки. Виждала съм илюстрации — съвсем същата... Само дето не стои на пачи крака... Сам ли си я направи?

— Не, с приятели...

Те приближиха, Баян пъкна ръката си в някаква дупка на вратата и махна мандалото. Ина влезе първа и се огледа в лекия полумрак. Най-напред видя широкото легло, застлано с мечи кожи и с голяма алена възглавница от домоткано платно. В ъгъла беше печта — едра и тантуреста — като някакво непохватно животно, застанало на задните си крака. Виждаха се и няколко груби домашни мебели, долап, тежък сандък, обкован с медни обръчи. В единия ъгъл от земята до тавана бяха натрупани зверски кожи. Но Ина сякаш не забеляза другите неща, веднага се упъти към гледжосаните му паници. Разглежда ги мълчаливо и дълго, после каза:

— Какви хубави шарки... И да искаме, не можем да направим като вашите.

Баян излезе да донесе дърва за печта. Като се върна, лицето на девойката не беше чак толкова ентузиазизирано.

— Баян, тук малко мирише...

— На кожи, Ина... Но те миришат хубаво...

— Може би... Но за мен тая миризма е малко силничка...

Може да получи и някаква алергия.

— Какво да получиш?

— Нищо, алергия... Не може ли да изнесем тия кожи навън?

— Може, разбира се... Но ако плисне някой дъжд — всичко ще стане само на кожи.

— Тогава набързо ще ги внесем...

— Добре, добре, чакай по-напред да запаля печта.

— За какво ти е тая пещ? Ами тука е топло.

— Ти си чудна, Ина... Нали трябва да приготвя нещо за ядене.

- Баян, ти искаш да изядеш тая хубава птица?
— Хубава или грозна — нещо трябва да се яде.
— Не, не! — възрази решително девойката. — Аз не

искам...

- Ами гладна ли ще стоиш?
— Аз имам хапчета!
— Какво значи хапчета? — запита Баян учудено.
— Сега ще видиш...

Тя отвори куфара и извади оттам малко бурканче. После внимателно изсипа в шепата си няколко розови хапчета. Баян ги погледна с изумление.

— Ама вие това ли ядете?

— Е, не, разбира се... Само в случай на нужда... Но обикновената ни храна е много стерилна, Баяне. Ако ям от твоята птица, ще ме хване... такава... ще ме хване разстройство... Всички, които пътуват във времето, ядат само хапчета.

Баян затвори малката деликатна шепа с толкова тънки и розови пръстченца.

— Хвърли тия буклуци! — каза той убедено. — Та това не е нищо, с тия хапчета ще умреш от глад... Пък ще видиш колко е вкусен фазанът. Най-напред хубаво се сварява, след това се пържи с прясно масло... Ще си оближеш пръстите.

— Никога не съм си близала пръстите.

— Тоя път наистина ще ги оближеш...

И без да спори повече, бързо и сръчно запали огъня. Наистина отначало пещта малко попуши. Ина кихна няколко пъти, но Баян, улисан в своята работа, не обърна внимание. Седнала на едно от дървените столчета, девойката търпеливо понасяше всичко. Това, което бе чела в старите романи, сега ставаше пред очите ѝ. Той стопли вода, изля я в едно ведро, после нехайно хвърли вътре птицата. Ина изтръпна, но издържа. Но когато почна бързо и ловко да скубе фазана, тя се намеси:

— Баяне, жестоко е да скубеш това нещастно животно... И никак не ти прилича.

— Но то не е живо!... И сега нищо не усеща...

— Какво, като не усеща?... Пак е жестоко и грозно... Да ти кажа право, вие все още сте си варвари.

Баян трепна и за пръв път я погледна намръщено.

— Не бива да казваш тая дума! — обади се той мрачно. — Варвари ни наричат византийците... А те са много побезмилостни и по-жестоки от нас... Ние, славяните, живеем братски и убиваме само когато ни предизвикат.

Тя разбра, че го е засегнала зле. И навярно беше прав — византийците като по-цивилизовани наистина са били и по-жестоки. Тя вече си припомняше за някои зрелища от древните циркове.

— Прощавай, Баяне...

— Нима вие нямате птици?

— Имаме малко — каза тя колебливо. — Но не ги ядем...

— А какво ядете?

— Изкуствени пилета — синтетична храна... Но на вкус по нищо не се различават от естествените...

— Не знам — измърмори той.

— Защо — не вярваш ли?

— Ами ти сама каза, че нищо, което е изкуствено, не може да прилича на истинското.

Ина се поусмихна.

— Не си лош ученик — похвали го тя. — Започна вече да си служиш с моите аргументи... Пък може и да си прав... И някои наши учени твърдят същото...

Баян отново сложи фазана да се вари на печта. Ина не можа да издържи гледката и излезе навън. До вратата имаше скована малка дървена пейка, тя седна на нея. Слънцето се беше вече скрило зад покрива на хижата, в сянката беше прохладно. Тя дълго и ненаситно гледаше тая спокойна долина — само светлина и сенки, само трева и дървета, само небе и облаци. Никакъв признак на живот — ни най-малък, нищо освен пеперудите, нищо освен жълтите и сини птици, които от време на време леко подсвирваха. Обзе я за миг странното и като че ли страшничко чувство за физическа самота, която никога не бе изпитвала в своя свят, пренаселен с хора, движение и машини. Струваше й се че се стопява като утринна мъглица, че изчезва, че се слива с това огромно и величаво спокойствие, по-вечно и от вечността.

И точно тогава видя смока, който спокойно пълзеше към нея и я гледаше с гладките тъмни мъниста на очите си. Тя изпищя и хукна в хижата.

— Змия! — изкрещя тя извън себе си.

Очите ѝ бяха едва ли не луди. Той се намръщи, разбра веднага какво е станало. Спокойно се изправи и взе лъка си. Сърцето му бе много ожесточено в тоз миг. Но като излезе вън и видя смока, който все така дружелюбно и спокойно пълзеше към него, нещо трепна и се сви в душата му. Трябваше да се лиши от своя стар приятел — трябваше заради нея. Опъна лъка, стрелата бръмна. Острието се впи точно в черното блестящо око, прикова го в утъпканата пръст на пътеката. Смокът се изви във въздуха като зелен пламък, сви се на кълбо, после бавно се отпусна. Все още трептеше и бляскаше на слънцето със зелените си люспи, конвулсиите бавно замираха. Баян се обърна и влезе в хижата. Тя се беше поуспокоила, но все още надзърташе уплашено навън.

— Успокой се, убих го — каза той простичко.

— Не биваше да правиш това, Баяне...

— Той те уплаши...

— Какво, като ме е уплашил?... Разбери, Баяне, ти нищо не трябва да убиваш заради мен в твоя свят, нищо не трябва да променяш... Това е страшен закон.

— Чий закон? Византийски?

— Не, това е закон на времето... Няма по-неумолими от неговите закони.

— Не ме интересуват никакви закони — отвърна той. — Ние, славяните, нямаме закони... И живеем по-щастливо от византийците.

Тя млъкна безпомощно. Как да му обясни, като нямаше как да я разбере. И самата тя не го разбираше, съмняваше се в него и се плашеше. Съвсем като древните хора се плашеше от неизвестното и непознатото. Отново седна на дървеното столче, готова да търпи всичко. И това, което стана по-нататък, не ѝ се видя толкова страшно. След като свари добре фазана, той наистина го опържи, така както бе обещал. Хижата изведнъж се изпълни с остра, замайваща миризма, каквато не бе усещала досега. Отначало тя я плашеше, но след това започна смътно да разбира, че е приятна. Да, необикновено приятна и апетитна бе тая миризма на пържено. Никак не приличаше на миризмата на пържолите от синтетични белтъчини. Най-после той свърши своята домакинска работа. Сложи фазана в една от плитките

паници и с чудна лекота го разкъса на малки късчета. Когато от време на време я поглеждаше, очите му се смееха.

— Ще хапнеш ли малко? — запита Баян.

— Не!

— После да не кажеш, че не съм те поканил?... У нас е тъй — кани се винаги два пъти... Не е хубаво да се съгласиш изведнъж... Всички ще кажат, че си лаком...

— Аз не съм лакома!

И странно — никак не си повярва тоя път, макар че го каза така искрено и сериозно. Никой в нейния свят не беше лаком. Но сега ѝ се струваше, че в душата ѝ се раждат някакви прастари инстинкти, забравени от вековете. Струваше ѝ се, че е гладна. Не, не беше това — просто ѝ се ядеше. Може би искаше да си хапне не друго, а точно фазан — кой знае, може би това беше самата истина.

Той взе едно парче от чинията и с удоволствие го захапа. Ядеше, разбира се, като истински варварин — шумно и мощно, яките му челюсти все тъй здраво работеха. Дори си омаза малко брадата с мазнина, но това сега не ѝ се струваше грозно. Много бързо, много лесно започна да свиква с дивашките навици.

— Ина, глътна ли хапчетата?

— Глътнах ги.

— Напълни ли си хубаво стомаха?

— Баян, не се шегувай... Човек не живее заради стомаха си...

— Ама не може и с празен стомах — отвърна той шеговито. — Твоите хапчета само са го раздразнили...

Може би беше прав тоя път — стомахът винаги изглеждаше празен, когато мислиш за него. Не трябва човек да мисли никога за стомаха си. Преди всичко това не е човешко, това е унижително. Така си мислеше тя, но не ставаше по-спокойна.

— Вземи си малко, Ина — обади се той отново. — Честна дума, нищо лошо няма да стане...

— Ще стане...

— Сигурен съм, че няма... Вземи, ще ме обидиш...

— Наистина ли ще те обидя? — трепна тя.

— Ами такива са обичаите на нашето племе... И на другите племена. Да отидеш на гости у някого и да не ти предложат нищо

— това е обидно. Но да ти предложат и да откажеш — това е сто пъти по-обидно... Но такива работи у нас почти не се случват...

— Ами добре! — каза тя.

И посегна колебливо. Докато дъвчеше първата хапка, имаше такъв стреснат вид, сякаш всеки миг можеше да гръмне в устата ѝ. Но нищо не стана, разбира се, и въпреки привлекателния си вид по вкус фазанът не се различаваше особено от техните изкуствени пилета. Само ароматът бе по-силен и усещането по-остро, но в замяна на това пък месото бе доста по-жилаво.

— Добре ли е?

— Засега добре. Но после ще видим...

Но и после нищо не стана. Само дето настроението на Баян леко се повиши, той усещаше смътно, че е постигнал важна победа. И отново се залови за работа. Изнесе кожите навън, грижливо премете цялата хижа. След това отвори тежкия сандък, извади нови постелки и грижливо застла широкото легло. Сега хижата бе вече достойна за всякакви гостенки, дори от далечното бъдеще.

На Ина тоя пръв ден ѝ се стори безкраен. Може би тишината бе причина за това — дълбоката жива тишина, нарушавана само от далечните провиквания на птиците. Много странни ѝ се струваха тия далечни птичи гласове — като подсвирквания на флейта в огромна и пуста зала. Но бяха много по-живи — в тях имаше радост и печал, и предчувствия за смърт, и нежност, и над всичко като че ли някаква смътна умора от безкрайния блясък на слънцето.

Но сетне и слънцето започна да гасне. Още преди да дойде нощта, сякаш всичко бе натежало за сън. И после изведнъж се събуди. Въздухът се изпълни с мушици, небето — с ластовици. Животът закипя с все сила, преди да заглъхне. Когато отидоха при реката — и тя сякаш бе оживяла. Рибите танцуваха като дъждец над нейната гладка повърхност. Девојката ненаситно поглъщаше всичко, за нищо не мислеше, просто нямаше време да мисли. И потъваше неусетно в някаква спокойна и тиха забрава. Спомените се губеха и изчезваха като в сън, сега ѝ се струваше, че е живяла безкрайно дълго в тоя млад свят, че го е носила в себе си, че дълбоко е свикнала с него, преди още да го видят очите ѝ. Седяха на брега на реката, докато се стъмни съвсем. И

двамата мълчаха, макар да не мислеха нищо. Просто съществуваха като дърветата и тревата в някакъв друг ритъм, безкрайно по-бавен от нетърпеливия ритъм на смъртните хора. Много по-късно Ина си спомняше с изпепеляваща мъка тоя слънчев следобед. Може би няма щастливи мигове, мислеше тя. Щастливите мигове са всъщност щастливи илюзии. Може би има щастливи състояния, ако в тях е проникнала вечността.

Когато се върнаха в хижата, Ина изведнъж се почувствува тъжна. Струваше й се, че се е отделила от нещо, без което животът се обезсмисля. Баян запали светилника — малко гърненце с втвърдена мазнина и фитил. Издаваше някаква особена миризма — едновременно на мед и мускус, — която изостряше чувствата, но успокояваше мисълта. Ина бръкна в куфара си и извади оттам славянски речник. Още докато прелистваше първите страници, Баян любопитно се загледа в него.

— Това книга ли е? — запита той.

— Да, книга... Ти виждал ли си книга, Баяне?

— Виждал съм, разбира се... Но не съм виждал с толкова тънки листове и с толкова дребнички букви... А какво е написано вътре?

— Нищо не е написано... Това е речник...

— И това не го разбирам... Толкова ли съм глупав?

— Не си глупав — ти просто не знаеш. Това не е срамно. Да ти кажа право, и в нашето време ние толкова малко знаем... Баян, ти къде ще спиш?

— Вън на кожите...

— Няма ли да ти бъде студено?

— На мен да ми бъде студено?... Аз и през зимата съм спал в гората. А сега е толкова хубаво лято...

— Добре, Баяне, ти си наистина ужасно мил.

Баян си приготви след малко леглото от кожи и се вмъкна между тях като замаян. Не съзнаваше какво има в тоя миг в сърцето му — безкрайна радост или безкрайна тъга. Не разбираше какво е, но усещаше как непонятна сила разтяга сърцето му — и мъчително, и сладостно в същото време. Лежеше с широко отворени очи и съзнаваше, че няма да заспи до сутринта. Може би някаква последна думичка му липсваше, може

би някакъв поглед. Единствената му утеха беше непрогледният мрак на нощта — така никой нямаше да види, щеше да остане сам с мислите си. Но и мислите му бяха неспокойни, не успяваше да ги свърже. Или се страхуваше да ги свърже, защото бяха повече от ума му, повече и от най-обърканите и нелепи сънища.

Внезапно вратата скръцна, на прага се появи Ина. Макар че беше много тъмно, той я виждаше в тоя миг така добре, сякаш бе огряна от светлината на всички звезди, събрани в една. Беше облечена в нещо, което никога досега не бе виждал у жена — тясна блузка и много тесен панталон. Беше готов да се закълне, че ѝ приличаше повече от чудната рокля с многото цветове.

— Трябва ли ти нещо, Ина?

— Баян, какво цвърти така силно?

— Щурците...

— Щурците?... Какво беше то? А, да — мънички насекоми...

— Не са насекоми — възрази младежът. — Това са щурци... Те пеят...

— Не Баян, не пеят... Те викат... Да не би да са гладни?

— Щурците — гладни! — усмихна се той. — Трева за тях колкото искаш ... Просто им е приятно и затова си свирукат...

Ина приседна на една от еленовите кожи и се загледа в небето. В тоя миг лицето ѝ бе неземно красиво — не вярваше, че може да има на света нещо толкова съвършено. Мълчеше и я гледаше с притаен дъх. Не смееше да помръдне дори, за да не дойде тя на себе си и се прибере в хижата.

— Колко са едри звездите при вас! — промълви най-сетне тихичко.

— Ще станат по-едри... След един месец...

— И колко са близко... Само веднъж съм ги виждала по-близко — като бях на Луната...

— Къде си била? — попита той учудено.

Тя разбра, че е сбъркала. Не биваше да го плаши повече със своето време.

— Не, нищо. Просто тъй си приказвам... Скоро ли ще изгрее луната, Баян?...

— Много скоро... Сега е пълнолуние...

— Искам да видя луна без хора!

Той не я разбра. И толкова по-добре, мислеше тя. Но какво бе станало с нея, защо не можеше да контролира поне езика си? Тя въздъхна и все тъй тихичко добави:

— Ама ти наистина ли знаеш приказки?

— Да, знам много...

— Разкажи ми една...

Той замълча. Сега всички приказки му се струваха жалки и глупави, как да ги разкаже на това необикновено момиче. Няма ли то да му се надсмее? Мълчеше, не знаеше откъде да започне.

— Слушам, Баяне — обади се тя в мрака до него. Като се понасили, той започна неохотно и унило:

— Всички наши приказки започват тъй: „Имало едно време...“

Отначало думите сякаш се разпиляваха в устата му. Но постепенно като че ли сам влезе в тоя свят, в който зверовете говореха и къщите летяха. Като стигна до горящата планина, толкова се унесе, че започна сам да си вярва. Тъй е било, чудеса са ставали, както стана това чудо и днес. Нима може живот без чудеса?

Ина слушаше и се взираше в мрака, който оживяваше пред очите ѝ. Тя слушаше, докато се появи луната — не нейната луна, другата, лунната пустиня. Никога нямаше да забрави своята първа нощ на тая луна — страха, който я бе обзел при вида на звездите. Не самите звезди я бяха уплашили, а това впечатление, което създаваха там за огромна и неизмерима пустош.

— Ти не ме слушаш.

— Слушам те, Баяне...

— Аз свърших... Тя мълчеше.

— Вашите приказки са много хубави — каза най-сетне девойката. — Макар че са малко жестоки... Но и децата са малко жестоки... И все пак са ужасно добри...

3

Сутринта Ина се събуди с чувството, че с мъка се е отскубнала от един сън, за да попадне в друг, още по-объркан и неясен. Тя се огледа стреснато, в паметта ѝ нямаше нищо. Каква беше тая невероятна обстановка?... В някакъв музей ли се беше

събудила? След това изведнъж се досети, повдигна се от леглото. Беше съвсем сама.

— Баян!

Никой не се обади.

— Баян! — повтори тя леко уплашена.

Отново никакъв отговор. Ина се спусна към вратата и я отвори. Баян седеше под едно дърво и грижливо затягаше лъка си. Като я видя, лицето му светна.

— Добро утро, Ина!... Ти добре поспа днес.

Тя погледна часовника си — беше седем часът. Точно по това време тя се събуждаше и в своя свят. Навярно Баян като птиците и зверовете се бе събудил още при първите зари на утрото.

— Баян, къде е чешмата?

— Защо ти е чешма? Тука наблизо има чудесно изворче ...

Ина взе от куфара си сапун, пешкир и приборите за миене на зъби. Поточето беше наистина много близко, тя се учуди, че не бе чула досега напевното му бълбука-не. Кристалната му вода, тъмна в малките вирчета, се лееше спокойно и изобилно, отдалече лъхаше на прохлада. Тя събу сандалките си и решително нагази. Но изведнъж се дръпна като опарена.

— Много е студена ...

— Най-студената в целия лес. Извира тук, много наблизо ...

Ина енергично се зае с четката и пастата за зъби. Скоро устата ѝ се напълни с ароматна пяна. И внезапно тя съзря смаяното лице на Баян.

— Какво правиш, Ина?

— Мия си зъбите ...

— Зъби мият ли се?

— Мият се понякога — усмихна се тя. — Византийките не си ли мият зъбите?

— Ние никога не прави това, което те правят! — отвърна Баян строго.

Изглежда, че това беше единственото му болно място — византийците. Самото им име го караше да настръхва.

— А къпете ли се?

— Разбира се, че се къпем... Но с топла вода...

— Може и със студена... Като има сапун...

— Какво е сапун?

— Ей това — тя му показа розовото калъпче. — Една от най-полезните човешки измишльотини... И най-вечните... Искаш ли да опиташ?

И понеже Баян я гледаше колебливо, побърза да добави:

— Опитай, опитай!... И най-добре на реката... Такава хубава вода имате — да не излезе човек от нея...

— Че вашата каква е?

— Нашата я остави — дестилирана, морска...

— Не те разбирам...

— И по-хубаво... Ето вземи сапуна...

Баян го взе, колебливо го погали с пръст. Струваше му се греховно да хаби за кожата си тая красива и ароматна вещ.

— И как става това?

— Много просто... След като се намокриш, понатриваш се хубаво с него... След това се изплакваш — и готово...

Баян се засмя и потегли към реката. Когато след половин час се завърна в хижата, Ина търпеливо го чакаше. Беше си сменила роклята — тая беше много по-простичка, но й стоеше не по-малко изящно и красиво. Като го видя, девойката се усмихна:

— Хареса ли ти сапуна?

— Много приятно мирише. Но малко люти на очите...

— Забравих да те предупредя!... — тя се усмихна. — Но знаеш ли как светиш? Като луната...

— У нас само жените се трият с хума — каза Баян недоволно. — Но нищо, сега ще запаля огъня, ще ти сваря млекце... От моите кози! — добави той гордо.

И млякото не приличаше на тяхното мляко — беше силно, дъхаво, гъсто. Баян си го надrobi с ръжен хляб в една голяма паница. Девойката послушно го последва. И наистина не сбърка — това можеше да се яде с удоволствие, макар че нямаше захар. Като свършиха, Баян започна да си стяга оръжието за лов. Ина го погледна уплашено.

— Къде отиваш?

— Как къде... Аз съм ловец, Ина...

— Добре, но и аз ще дойда с тебе...

Баян я погледна учудено:

— Как така?... Когато мъжете ходят на лов, жените стоят в къщи. Досега не съм видял жена да ходи на лов...

— Много те моля! — възкликна Ина едва ли не уплашено.
— Страх ме е сама...

— Страх ли?... Че от какво ще те е страх?...

— Не знам!... От хората... От зверовете... Тука всичко е още толкова диво, Баян...

— Диво! — той се намръщи. — Не знаеш какво е диво... Диво, е където минат византийците... Там оставят само развалини и пепелища...

— Не знам!... Искам да дойда с теб!...

Тя не знаеше, че той също го иска, и то с небивала сила. Но се срамуваше, и то от себе си се срамуваше. Как така ще вземе жена на лов?... Та това и най-негодният ловец не би го направил! Той ли трябваше да по-срами тяхното име? Но и тоя път желанието се оказа по-силно от срама.

— Добре! — съгласи се Баян. — Понеже си чужденка... Да не кажеш после, че не съм гостоприемен... Само че с тия сандалки!...

— Ами!... Не знаеш колко са здрави!

Най-напред обиколиха капаните, но не намериха в тях нищо. После навлязоха в леса. Колкото повече вървяха из него, толкова той ставаше по-гъст и по-тъмен. Но най-страшна ѝ се струваше тишината — по-дълбока и сякаш по-силна от най-силния звук. Имаше чувството, че тука никога не е прониквал човек — от самото начало на земното съществуване. Даже птици нямаше, ни пеперуди — само катеричките с дяволски очи, като съгледвачки на злите магьосници.

— Много е далече, Баян!...

— Тихо! — отвърна той шепнешком. — Тука не се говори...

Скоро между тежките клони на дъбовата гора започна да се прокрадва слънчева светлина. И най-после излязоха край широка горска поляна. Ина спря като зашеметена — така силно грееха в очите ѝ горските билки, така плътно ухаеха. А съвсем в крайнината на гората растяха храсти, покрити с малки алени плодове.

— А какво е това? — запита тя.

— Малини...

— А, да — чувала съм...

— После ще наберем... А сега се скрий тук, скрий се и мълчи...

Те дълго стояха така скрити в храстите — Баян с лък на тетивата и поглед, впит в другия край на поляната. Ина го гледаше учудена — не помръдваше ни с мускул на лицето, ни дори с погледа си. Беше целият непрегнат и опънат като тетивата си. В нейния свят нито едно човешко занимание не изискваше такова напрежение и очакване. Нито дори космическите полети. И тя не можеше да разбере в тоя миг на чия страна е предимството. Но във всеки случай ѝ се струваше, че е стояла така безкрайно дълго, та просто се е сляла с времето.

— Баян, аз никак не обичам да мълча — оплака се най-сетне тя тихичко. — Откога не си ми казал нито думичка...

Той само сложи пръст на устните си и я погледна укорно.

— Мене ми е скучно, Баян...

— Скучно ли?... Какво значи това?

— Вие нямате ли такава дума?

— Нямаме...

— Пък аз мислех, че е от славянски произход — изрече тя замислено.

— Нещо лошо ли означава?

— Според мене най-лошото... Скучно му е на човек, когато няма нищо в себе си...

— Как може да няма нищо в себе си?

— Ето, стават и такива работи. Даже с хора от нашето време.

— Тихо! — трепна той.

От другия край на гората излезе сърничка. Тя беше виждала сърни, но тази ѝ се струваше необикновено лека и грациозна. Пъстрото ѝ гръбче сякаш плуваше между правите жълти свещи на кантариона. Ина усети как Баян се опъна като тетивата на лъка си. И лицето му се опъна в израз, който я ужаси. Тя разбираше, че в тоя миг той чисто и просто дебнеше своята малка жертва. Дебнеше я като див хищник, с алчната жажда на хищника. Това не може да бъде човек — мислеше тя потресена. Въпреки всичко той е животно. Изведнъж ѝ се стори чужд и страшен, искаше ѝ се да изкрещи, да побегне от него. Или поне да блъсне от ръцете му

тоя противен лък. Знаеше, че не бива. Знаеше, че не трябва да се меси в никоя от човешките работи. Особено когато става въпрос за живот и смърт, макар и за живота на една малка сърничка. И все пак не успя да се въздържи.

— Не! — възкликна Ина уплашено.

И го дръпна по рамото. Баян я погледна смаяно.

— Много те моля, Баян!... Не я убивай!...

— А какво ще ядем довечера?

— Няма да ядем!... Много те моля!...

Тя погледна през рамото му — пъстрият гръб, бърз като мълния, изчезна между малиновите храсти. И се усмихна щастливо. Баян веднага разбра какво е станало, леко се понамръщи.

— Сърдиш ли се, Баян?...

— За какво да се сърдя! — каза той недоволно. — Тя вече избяга...

— Още по-хубаво... А довечера ще ядем това... как го нарече... да, ще ядем попара... Сутринта ми хареса...

— Сутрин — попара, вечер — попара, то не е работа! — въздъхна Баян. — Ами поне да си наберем малко малини...

Наядоха се добре с малини — ароматни и топли от слънцето, след това пое обратно. През целия път Ина се молеше в себе си да не срещнат ни животно, ни птица. Вече не се плашеше толкова за животните, колкото за самия него. Не искаше да го вижда с лице на звяр, не искаше да изпита отново това тежко, смазващо чувство.

За нейна радост не срещнаха нищо. Но като обиколиха отново капаните, Баян спря пред един от тях, лицето му някак особено се изостри, познатият жесток израз се мярна в погледа му. И Ина погледна — капанът беше кървав, краче от някакво животно все още стърчеше между острите му зъбци. Тя с погнуса извърна глава.

— Дошъл е вълкът! — каза Баян замислено.

Но едновременно с това в гласа му се чувствуваше жестокост и заплаха.

— Какво като е дошъл?

— Няма право да взима от храната на хората... Той знае това... И въпреки това си е взел...

— Каква разлика между него и тебе, Баян!... И двамата убивате, защото сте гладни...

Баян я погледна намръщено.

— Аз съм ловец!...

— И той е ловец... И има повече право от тебе... Защото нито може да сее ръж, нито да дои кози...

— Да, но аз съм по-силен от него! — процеди Баян все така намръщено. — И хубаво ще го накажа...

Тоя кратък разговор като че ли засегна младежа. Той дълго мълча, с потъмняло лице, леко намръщен. Едва привечер, когато седнаха да се хранят, в погледа му отново се появи доброта. И заедно с това лека усмивка.

— Харесва ли ти попарата?

— Разбира се!

— Ако не ти харесва, вземи си от твоите хапчета.

— Не, не, искам да свикна с храната ви. Ако не свикна с вас, няма да разбера и вашите приказки...

— Ти и без това свикваш бързо... Не си като визан-тийките. Те са свикнали само на богатството, Ина... Те нямат сърце... Те нищо не ценят на тоя свят освен златото... И в твоята ли страна, Ина, всичко се продава заради златото?

— Не, Баян, в нашата страна много отдавна нищо не се продава за злато.

— Истина ли?

— Разбира се... Освен това у нас хората и не лъжат. Баян се усмихна широко.

— Преди малко ти ме излъга — каза той.

— За какво? — попита тя учудено.

— Попарата не ти хареса...

— Не, не, хареса ми! Може би е само малко... без-солна...

— Вярно! — съгласи се Баян. — Ще ти намеря сол... Но тя е скъпа почти колкото златото... Защото я добиват византийците... И ни ограбват с нея...

Той помълча малко и добави:

— Ние, славяните, не обичаме златото... Но навярно скоро ще го обикнем... Моят баща казва, че златото става все по-силно и по-силно... И скоро съвсем ще ни победи...

— Твоят баща е умен. Но и неговата сила няма да бъде вечна... Един ден и златото ще рухне завинаги...

— Както у вас?

— Да както у вас?

— Разкажи ми нещо повече за твоята страна, Ина.

— Не, Баян, то не е страна, то е време.

— Все едно... Разкажи ми нещо за твоето време... Стига да не е измислено, стига да е истинско.

— То е истинско като твоето време — отвърна девойката. — И като всяко друго време то съществува. Времето винаги и всякога съществува.

— Мъчно те разбирам... Но ти говори.

— Да, много е чудно и прекрасно моето време, Баян. Ти мъчно можеш да си го представиш. У нас никой никого не граби... У нас никой никого не убива... У нас никой никого не затваря в плен... У нас всички хора са като братя.

Ина млъкна и погледна изпитателно младежа. Той мълчеше замислен. И не изглеждаше никак учуден или поразен от това, което бе чул.

— И у нас е било така — отвърна той най-сетне. — Но започнаха да ни ограбват, да ни заробват, да ни убиват... Нима трябваше да стоим със скръстени ръце?... Нима не трябваше да се браним?

— Да, прав си — промълви тихо девойката.

— Навярно вие нямате врагове?

— Нали ти казах — по цялата земя всички хора са като братя.

— Ами тогава всичко е толкова просто... Защо трябва да убиват? Или да взимат в плен?... Това правят византийците, защото са мързеливи и алчни... И искат другите да работят за тях...

— У нас никой не работи за себе си... Всички работят за другите.

— Разбира се — потвърди Баян. — И аз ходя на лов за другите...

Ина се засмя.

— Вашият свят е бил много хубав — каза тя.

— Ако ни оставят на спокойствие, отново ще стане хубав.
Ина, ние нямаме бог на войната.

— Но и Христос нямате...

— Христос? — той я погледна подигравателно. — И не ни трябва. Техният Христос е лъжлив, те самите не вярват в него... И не живеят според словата му... Те ни заразяват със своята лъжлива вяра, за да им бъде по-лесно... Да не им се противим, когато ни нападат със своите страшни оръжия...

Девојката замълча.

— Ти умееш да мислиш добре — заключи най-сетне тя. — Макар че никой не те е учил...

— Учил ме е моят баща — каза Баян и за пръв път в гласа му прозвуча нещо като гордост. — Моят баща е много мъдър... И затова е княз... Вие имате ли князе?

— Ние имаме само мъдреци...

— За нас то е едно и също...

— Много хубаво, че е така. Вие сте добър народ, жалко, че и другите народи не са били като вашите.

— Ина, във вашето време всички хора ли са красиви?

— Да, Баян.

— И всички жени ли са хубави като тебе?

— Не, другите са много, много по-хубави.

— Това не е вярно! — възрази Баян решително. — Не може да има по-хубава от тебе, Ина... В никоя страна и в никое време.

— Наистина си много любезен — подхвърли тя шеговито.

— Но щом е толкова хубаво при вас, ти защо дойде тука?

— Нали ти казах — за приказките...

— Само за приказките?

— Това малко ли е?

Баян се замисли.

— Не искам вашето време да бъде хубаво — каза той. — Искам да бъде лошо и грозно.

— Защо?

— Защото тогава ти ще останеш при мен...

Лицето на девојката внезапно помръкна. Без да каже нито дума, тя излезе навън и седна край прага. Никак не се чувствуваше добре в тоя миг, искаше ѝ се да заплаче. След малко и Баян седна до нея. Мълчеше неловко, чувствуваше смътно, че

нещо е сбъркал. Но какво? Нима човек няма право да каже това, което мисли? Той я поглеждаше от време на време с крайчеца на окото си — никога не бе я виждал така потисната и тъжна. И внезапно лицето ѝ просия:

— Баян, какво свети там?

Баян се взря в посоката, която сочеше малкото деликатно пръстче.

— Светулка!

— А, нима това е светулка? — възкликна тя и продължи да гледа очарована. — Ама наистина е много хубава.

— Вие нямате ли светулки?

— Нямаме.

— Защо?

— Не мога да ти кажа... Но явно — нещо сме сбъркали. Ето още една — посочи тя с пръст.

Гледаше ги очарована как от време на време извират из мрака и отново изчезват с леки сини трепкания.

— Ина, искаш ли да ти разкажа една приказка? Отново някаква непонятна мъка нахлу в сърцето ѝ.

— Не, Баян.

— Защо?

— Не знам...

Но знаеше. Страхуваше се тая вечер и от приказките му, и от гласа му, и от светулките — от целия тоя непонятен и суров свят, пълен и с красота, и с жестокост.

— По-добре да спим — добави тя меко. — Утре ще ми разкажеш...

Наистина девойката заспа веднага, упоена от чистия въздух, затрупана от острите впечатления на деня. Но се събуди още при първите зари на утрото с някакъв неясен смут в сърцето си. Отначало не мислеше нищо, страхуваше се да мисли. Лежеше с отворени очи и гледаше опушения таван на хижата. После изведнъж си припомни сърничката в малиновите храсти, изостреното лице на Баян зад тетивата. В очите му в тоя миг имаше смърт и жестокост. Тя смътно усещаше, че се плаши от него. Но това не беше най-лошото. Имаше още нещо, което не можеше да осъзнае. За пръв път го усети, когато я взе на ръце, за да я пренесе през реката. Някакво вътрешно потреперване, искра

на отблъскване, на отвращение може би. Докосване, което ѝ бе нетърпимо. Тя не разбираше на какво се дължеше. Нима вековете могат да направят хората толкова чужди един от друг? Тогава за какво ще събира техните приказки?

Страхуваше се от очите му. Страхуваше се не от жестоките очи, страхуваше се от нежните. Като че ли след всеки изминал час те ставаха все по-нежни и по-търпеливи. Имаше ли право? Нямаше, разбира се. Може би доста лекомислено се бе втурнала в неговия толкова млад и невинен свят. В нейния собствен свят разумът можеше да овладее всичко, да направлява всичко. За това се бяха погрижили вековете. Гвардия от великолепни психолози бяха изработили великолепни таблици с коефициенти за полезност и необходимост, за отклонения и задължителност. Тоя човек с нежни и жестоки очи още не разбираше и не владееше себе си. Така мислеше тя. Вихрите на чувствата го носеха като облак по древното синьо небе, разкъсваха го, струпваха го на тъмни купове, бляскаха неочаквани мълнии, падаха дъждове — и поройни, и светли. Не осъзнаваше себе си, не можеше да ръководи своята тъмна душа.

Така мислеше тя — тъмната, необузданата, необяснимата. И точно в тоя миг чу неговите леки стъпки около хижата. После Баян отвори безшумно вратата и влезе вътре.

Ина уплашено затвори очи. Но не издържа и погледна през клепачите си. Не знаеше, че е способна на такава мъничка подлост. Великолепните психолози никак не бяха запознати с поведението от такъв вид. И нищо подобно не бяха предвидили в своите таблици.

С леки, съвсем безшумни стъпки Баян се упъти към един от ъглите. Там бяха подредени неговите копия. Той избра най-късото, опита с пръст металното острие. След това погледна за миг към леглото ѝ и със същите безшумни стъпки се отправи към вратата.

Ина изтръпна. Някакъв непонятен, необуздан страх нахлу в сърцето ѝ.

— Баян! — извика тя уплашено.

Баян се спря и бавно се обърна. Макар че беше толкова тъмно в хижата, тя трепна от блясъка на погледа му. Той мълчеше и гледаше към нея, неподвижен като статуя.

- Къде отиваш?
- На капаните... Ще се върна след малко...
- Защо отиваш толкова рано?
- Искам да срещна вълка — отвърна той просто.
- Какъв вълк?... Ах, да!... Баян, това... опасно ли е?
- Какво значи опасно?
- Ами тази дума е славянска... Как не знаеш — опасно?
- Не знам.

Обърна се и отново тръгна към изхода. Вратата зад него хлопна, стъпките му се отдалечиха. И отново в сърцето ѝ нахлу необяснимият страх. Тя скочи бързо, нахлузи обувките си и изтича след него. Навън едва светлееше утрото, въздухът бе гъст, хладен и неподвижен като вода. На края на поляната като свещи горяха тънките връхчета на двете борики. Но под клоните беше още тъмно, папратите изглеждаха почти черни. Баян никакъв не се виждаше. Тя хукна по слабо утъпканата пътека и скоро го настигна. Баян чу стъпките ѝ, спря и отново се обърна. Светлите му очи сега изглеждаха съвсем тъмни.

— Трябва да се върнеш, Ина...

Гласът му беше много строг и властен. И малко враждебен може би. Никога досега не бе чувала такъв глас.

— Моля ти се, Баян! — възкликна тя безпомощно.

— Казах ти — не е работа за жени!... Зъбите на вълка са остри...

— Искам да дойда с теб.

— Не може... Върни се, ще си дойда след малко.

— А ако не дойдеш?

Суровият блясък на очите му се стопи само за миг. Някъде из дълбините им бликна обич и нежност. Тя трепна и замръзна на мястото си. Може би това беше още по-лошо. И изобщо имаше ли право да се намесва между живота и смъртта? Нямаше никакво право. Когато го погледна, очите му отново бяха станали тъмни като нощта.

— В моя дом аз заповядвам! — каза той сухо. — Хайде, върни се!...

Обърна се и тръгна по пътеката. Тя продължи след него като замаяна, без да мисли и без да разбира. Великолепните психолози навярно биха се стреснали от изумление. И биха потърсили

някакво обяснение в старите справочници и ръководства. Атавистично чувство от неизвестен произход. Неовладяно, инферно въпреки всички усилия на биолозите в областта на направляващата наследственост. Но тя все тъй си вървеше и по лицето ѝ течеха сълзи. След малко той отново се обърна. Тоя път погледът му бе много по-мек.

— Върви десетина крачки след мене... И тихичко, много тихичко...

Тя вървеше тихичко. Не като него, разбира се, гой вървеше по-тихо от елените в дивия лес. Ина старателно избираше къде да стъпва, движеше се едва ли не на пръсти. Всичко беше като сън. Като невероятен сън.

Той забави стъпките си, после се спря. И тя замръзна на мястото си зад гърба му. Баян притаи дъх — сега много добре виждаше вълка. Не беше го виждал друг път — беше млад вълк, но много едър, с могъщи челюсти. Не изглеждаше самоуверен като неговия приятел — стария вълк. Свит на сива, настръхнала купчина, той лакомо дъвчеше заека, хванат в капана. Навярно бе много гладен, за да не го усети. Навярно дъхът на кръвта го бе замаял докрай. Баян чуваше как челюстите трошат слабите кости на животното, виждаше кървавите петна по кафеникавата козина.

Баян заби копието в земята и с мигновено движение свали лъка от гърба си. Вълкът чу тоя звук, очите му блеснаха. И бавно вдигна окървавената си муцуна от заека. Пред него бе човекът, който тъкмо опъваше лъка си. Неведнъж бе срещал човек. Знаеше, че трябва веднага да скочи напред или встрани. Така правеха другите вълци. Но той бе млад вълк, страшните човешки очи сякаш му бяха отнели силата. Само изръмжа страшно, козината на гърба му диво настръхна. Дори не чу как бръмна стрелата, но усети как се заби дълбоко във врата му.

Острата болка го прикова само за миг. След това яростта изпълни с кръв очите и сякаш го заслепи. Вълкът скочи с все сила към човека. Беше твърде далече, за да го настигне само с един скок. Но яростта му беше толкова страшна, че вече усещаше между зъбите си бялото човешко гърло.

Баян чакаше неподвижен, с вдигнато копие. Нищо не трепна в него — ни око, ни мускул. Вълкът направи последния решителен скок, в устата му като пламък светна кървавият език.

И в същия миг Баян замахна с все сила, копието с жестока точност се впи в зиналата уста. Но скокът беше така мощен и сблъскването толкова силно, че той едва не загуби равновесие. Като не можеше да направи нищо друго, просто пусна копието и се измести встрани. Тежкият труп рухна точно там, където преди малко бе стоял самият той. Баян със светкавична бързина измъкна ножа си. И веднага разбра, че е излишно. Копието бе преминало през цялото гърло и навярно бе пронизало сърцето. Сивата купчина от козина само конвулсивно потръпваше.

Девојката видя всичко — от първия до последния миг. Тя дори не разбра кога се е приближила. Но видя последния скок на животното, удара, който го прониза. От устата ѝ излетя слаб писък на ужас и удовлетворение. Вълкът се сгромоляса на земята. Тя дори не дишаше, но усещаше, че сърцето ѝ ликува. Наистина трепереше и ликуваше — нейното сърце, което великолепните психолози едва ли познаваха. Той се беше избавил. Тя се беше избавила. Те бяха живи. Небето светлееше над тях, зеленикаво и прозирно. Останала бе само една звезда на него, също така прозирна и бледа, готова да се стопи всеки миг във виделината на небето.

Баян се обърна и я погледна. Нищо особено нямаше в тоя поглед — нито жестокост, нито гордост — само мъничко тревога и загриженост. Но лицето му бързо се успокои. Приблужи до нея спокойно и каза простичко:

— Видя ли?

— Да, видях всичко...

Внезапно Баян се усмихна.

— Лошо ли направих? — запита той.

— Не — защо?

— Как защо? Ти казваше, че е лошо да се убиват животните.

— Но той... той уби зайчето! — тя не усещаше, че заеква. —

Той искаше да убие и тебе...

— Така е — каза Баян и очите му се усмихнаха. —

Човешката кожа е много тънка, трябва да си я пазим...

Тя мълчеше засрамена.

— Ами вие нямате ли оръжия? — запита той.

— Имаме...

— А защo ви са? Нали във вашето време никой никого не убива?

— Да, наистина никой никого не убива — потвърди тя. — Повече от сто години нито един човек не е убил друг човек... За нищо, по никакъв повод... Освен неволно, разбира се — при катастрофи.

— Какво е това?

— Не мога да ти го обясня... Както не мога да ти обясня защo още имаме оръжие, макар и в складовете. Никой не може да обясни. Все пак се плашим от нещо — и ние не знаем от какво. Може би от някакви пришълци от космоса... Но и това няма да разбереш...

— Разбирам го.

— Не, не разбираш... Това не са скити, това е нещо съвсем друго. А оръжието, изглежда, пазим поради нещо в душата си. Страхуваме се да се разделим с него.

— Човек без оръжие е слаб — отсече Баян. — Зверовете имат зъби и нокти... А човекът оръжие...

— Ние няма от какво да се пазим, Баян... Може би само от себе си.

Но той не й повярва. Замълча и погледна към небето. Там и последната звезда бе изчезнала.

— Да вървим — каза той. — Трябва да издоя козите.

Тя се усмихна — убиец на зверове и дояч на кози. Всъщност и двете неща му приличаха. Какво ли би казал Алек за такъв човек — Алек с тънките сини пръсти, който не бе докосвал през живота си дори ухо на магаре. Навярно би изтръпнал от ужас. Тя отново се усмихваше, като си ги представяше един до друг.

— Защо се смееш?

— Нищо.

Той я хвана леко за лакътя, за да я изведе на пътеката. Тоя път тя не потрепера от неговото докосване. Усети само топлината на ръката му — така приятна в хладината на утрото. И едва сега видя, че е само с пижамата си — със смешните панталони, които така много го стряскаха. И тръгна пред него с чувството, че е смешна и мъничка, с чувството, че е жива, че се е избавила от смъртна опасност. Такива неща не се случваха в нейния свят, в който смъртта бе просто инцидент и вече никой не мислеше

сериозно за нея, но тука живееха със смъртта, тя беше около тях. Това правеше живота им така странен, така скъп, така истински. И може би затова изпълнен с толкова смут и вътрешно движение. Но сега не ѝ се искаше да мисли за нищо. Просто вървеше пред него, смешна и мъничка, глупава и безсилна.

Ина влезе в хижата да се облече, а Баян се запъти към козите си. Бяха само три и през нощта ги държеше затворени в малка кошара недалеч от хижата. Тъкмо бе започнал да дои едната от тях, и му се стори, че чу някакъв слаб шум в храстите. Погледна нататък — нищо. Но неговият опитен поглед долови слабото трептене на едно клонче. Човек или звяр? Не, не можеше да бъде звяр. Той стана бързо и с леки стъпки забърза нататък. И тъкмо навреме, за да види снишената фигура на човек, който се мъчеше да се измъкне незабелязано из храсталака. Баян се затича след него. Но непознатият навярно бе чул стъпките му, защото с все сила побягна. И все пак преследването не трая дълго. В цялото племе нямаше по-бързоног човек от младия княз. Той го настигна, хвърли се със скок върху него и го повали на земята. Дватамата се сборичкаха, Баян лесно го обърна по гръб. И се отдръпна учудено назад...

— Слав, ти ли си?

Едро, малко глуповато лице, сини гузни очи. Та той бе един от връстниците му в селището, като деца другаруваха.

— Аз съм — отвърна сърдито беглецът.

— Ами тогава защо бягаш?

— Защото ти ме подгони...

Баян веднага разбра, че Слав го лъжеше. Нямаше никаква причина да бяга, освен ако...

— Видя ли я?

— Видях я — отвърна Слав намусено.

— Кога я видя?...

— Ами сега, преди малко... Идвах при тебе и ви видях...

Ама не повярвах на очите си, да ти кажа... Коя е тя Баяне?...

Младежът се намръщи. Знаеше, че непременно ще се случи някой ден — да я видят. Но не очакваше да се случи толкова скоро.

— То не е твоя работа — каза той строго. — Нищо не си видял, нищо не си чул... Хайде, стани...

Слав стана.

— Разбра ли какво ти казах? Ако чуя само една думичка, с мене ще се разправяш!...

Слав тръгна, Баян гледа след него, докато изчезна в горичката. Той отново се върна при козите, но сърцето му беше свито. Какво ще стане в селото, ако наистина Слав се разбъбра. Сам не знаеше какво би могъл да им каже. Жена от времето — разбира се, никой нямаше да повярва на такива глупости. Навярно щяха да помислят, че девойката е византийка. А това никак, ама никак не беше хубаво.

Когато след малко Баян се върна в хижата, намери девойката клекнала край пещта. Със зачервени от дима очи и с издути бузи, тя с все сила се мъчеше да разпали огъня. И, разбира се, не успяваше — всичко от пещта се връщаше обратно в хижата. Ина дори не го забеляза, че е влязъл вътре — толкова се беше улисала в своето занимание.

— Какво правиш, Ина? — запита той зарадван.

Тя трепна и се обърна.

— Нищо, мъча се да запаля огъня...

Той се засмя:

— Остави, не е толкова лесна тая работа... Трябва най-напред да погледаш...

Баян клекна край пещта, стъкна съчките, ловко разпали огъня. След малко той весело пламтеше, без да издава никакъв дим. Баян изсипа половината от ведрото в голямата глинена паница. Млякото можеше да се пие и сурово, разбира се, той даже го предпочиташе, но така се разваляше по-бързо. Нека кипне, в топлото мляко по-хубаво набъбва хлябът.

— Днеска цял ден сме на мляко — подхвърли той шеговито.
— Щом не даваш да убивам животни.

— Аз ти казах, Баян. Вече няма да ти преча за нищо... Ама съвсем за нищо... Прави си това, което си правил винаги.

Баян я гледаше изпитателно.

— Да, но няма да ти бъде приятно — каза той.

— Наистина — изрече тя с усилие. — Няма да ми бъде приятно... Но това няма значение...

— За мене има.

Погледна я дълго, някак тежко и напрегнато се замисли. И тя усети, че ще каже това, което не биваше да казва.

— Слушай, Ина — започна той бавно. — В края на краищата аз мога да се откажа от лова... И да се хвана като всички други за ралото. Но ти трябва да обещаеш, че ще останеш да живееш при мене...

Ина въздъхна горчиво. Не биваше да отлага повече. Трябваше да му обясни това, което той никога нямаше да разбере. И все пак трябваше да го обясни. Трябваше поне съвестта ѝ да бъде чиста.

— Баян, Баян, колко работи не разбираш! — промълви тя тъжно.

— Само едно нещо разбирам, че искам да останеш при мене!

— А точно това абсолютно не е възможно. Ние сме като осъдени... Ама разбери, че наистина не мога, не ми е разрешено... И вече никога не бива нито да мислиш, нито да говориш за това. Иначе веднага ще си отида...

— Защо, Ина?... Аз лош ли съм?

— Не си лош, Баян... Даже напротив...

— Ами тогава?... Какво ни пречи?...

— Какво ни пречи?... Ами пречи ни една теория... Но ти не знаеш какво е теория... На по-прост език тя се казва причинно-следствената теория...

— Нищо не ти разбирам...

— Да, трудно ще разбереш... Седни, Баян...

Баян седна на едно от ниските дървени столчета. Ина по очите му познаваше, че не ѝ вярва.

— Как да ти обясня! — започна тя притеснено. — Там е цялата работа, че всяко нещо на тоя свят е произлязло от нещо друго. Това разбираш ли?

— Ами това е съвсем просто. Козичката е произлязла от козата.

— Точно така... Птицата от яйцето, цветето от мъничкото семенце. Философите казват, че всяка причина си има следствие и не може следствие без причина... Това е железен закон — казват те. Ето например — ти живееш в своето време. И ти си реален в това време, както аз съм реална в моето време... Ако не

съм аз, ти ще се ожениш, ще имаш деца... Те ще станат князе, пълководци, може би ще водят войни, ще сътворят човешката история... Но там е цялата работа, че нашата история е вече произлязла от вашата.

— Не те разбирам — вдигна рамене Баян безпомощно.

— Но трябва да разбереш! Мисли, докато го разбереш — в края на краищата това не е толкова трудно... Нашето време се е излюпило от това яйце, което наричаме твое време... Ако ние сменим яйцето с наше яйце, тогава ще се роди не моето време, ще се роди някакво друго време... В което аз навярно няма да съществувам същата, каквато съм сега, защото вече съм съществувала... Сега разбираш ли?

Той мълчеше. И все пак тя усещаше, че той път нещо разбира.

— Това означава, Баян, че всичко от мен до теб е подредено по един железен начин причина-следствие, причина-следствие. Ако се върна назад и променя нещо от миналото, ще се обърка цялата световна история. Нашите теоретици казват, че от това може да произлезе мирова катастрофа...

Баян я гледаше с втренчен, неподвижен поглед.

— И ти вярваш в тия измислици? — запита той мрачно.

— Длъжна съм да вярвам...

— А това значи, че ти изобщо не мислиш за мен — помръкна той. — Историята! Какво ме интересува историята?... Всеки човек си има своето право... Те не могат да вземат нашето право.

Тя изведнъж почувствува, че сърцето ѝ се изпълни с необясним гняв.

— А ти пък нямаш право да говориш от мое име. Отде знаеш, че аз те харесвам... Мислиш, че като си ловец и син на княза, та всичко ти е позволено?... И всичко трябва да става така, както на теб ти се иска?

Той се изчерви едва забележимо, в погледа му се появи недоумение.

— Но ти сама дойде в моята хижа.

Тя разбра мигновено, че очевидно с тая постъпка — поне в неговите очи — бе направила своя избор.

— Извинявай, Баян, но в нашето време това не означава нищо.

— Нищо?

— Искам да кажа никакво обещание.

— И ти ще си отидеш някой ден?

— Да, Баян!

Той мълчеше, лицето му бе съвсем потъмняло.

— Тогава по-добре си иди веднага — каза той. — Утре ще бъде много по-лошо от днес...

— Да, в това си съвсем прав...

Тя стана и почна мълчаливо да подрежда вещите си в малкото куфарче. Когато погледна към него, той все още седеше на столчето, лицето му не изразяваше нищо.

— Сбогом, Баян...

— Сбогом — промълви той едва чуто.

На прага я лъхна топлината на слънцето, което се бе показало над върховете на дърветата. И заедно с блясъка отново усети в сърцето си непонятната мъка. Острото усещане за безсмислие и празнота едва не закова стъпките ѝ. Но тя храбро продължи. В гората самотно се обаждаха птици, жужеха насекоми. Никога вече нямаше да чуе тия звуци. Никога нямаше да види луна без хора. Никога вече няма да пие топло козе мляко. И него нямаше да го види повече до края на своите дни, колкото и да са те далече. Нито него, нито очите му, нито копието му, което прониза звяра. Мъката изстискваше сърцето ѝ, но тя знаеше, че няма да се върне. Все пак психолозите нещичко разбираха, вековете ги бяха научили. Хората от нейното време умееха да владеят своите чувства. Вече не плачеха дори на филмите, в които хората от старите времена все още плачеха. Вече не се хвърляха в дълбоките пропасти, не се нараняваха до смърт, не се троваха. Бяха господари на себе си. Може би понякога съжаляваха дълбоко в душите си за това, но наистина се владееха.

Стъпките ѝ ставаха все по-уверени и по-твърди. Мъчеше се да не чува гласовете, които я съблазняваха — гласовете на птиците. Мъчеше се да не вижда глухарчетата, които вятърът носеше над ниските храсти. Мъчеше се да не усеща горещия дъх

на билките. Тоя чист и прозрачен свят я спираше на всяка крачка, но тя вървеше. Нямах да се върне.

И внезапно чу в далечината глас, плътен като звук на тръба:
— Инаа!

Тя трепна, но продължи със същата стъпка. Все пак той скоро я настигна.

— Ина! — И тръгна редом с нея.

Сега пък Ина мълчеше и лицето ѝ бе неподвижно.

— Остани, Ина — каза той, като все още леко се задъхваше от тичането. — Остани поне още няколко дни... Аз вече нищо няма да ти говоря.

— Не бива, Баян — настоя тихо девойката. — Ти си прав, днес е по-добре, отколкото утре...

— Само няколко дни...

— Безсмислено е, Баян...

— А приказките? — досети се той изведнъж. — Ами аз още не съм ти разказал всички приказки...

Тя бавно поклати глава:

— Изглежда, че моето време няма нужда от вашите приказки... Те само ни объркват...

Тя все тъй мълчаливо вървеше напред. Нейната проклета машина не беше много далече. Скрита зад силовото поле, тя беше невидима за очите на хората. А пътуването траеше толкова кратко, толкова невероятно кратко, сякаш вековете бяха наслагани един върху друг като прозрачно тънка хартия.

Изведнъж тя трепна и спря.

— Пеперудата! — пророни Ина с притаен дъх.

Голямата жълта пеперуда се премяташе в някакво упоение из прозрачния въздух.

— Съвсем същата! — повтори тя.

Първата пеперуда, която бе срещнала в живота си, тази, която я изуми. Отново летеше като голямо, жълто, оживяло цвете, отскубнало се от своите нежни корени и полетяло над всички цветя. Ина го гледаше очарована и не помръдваше от мястото си.

Тя се завърна. Дори не разбра как стана това — с такава лекота пеперудата я бе победила. Просто се усмихна и отстъпи. И тръгна по обратния път с малко срам в душата си и повечко гордост. В края на краищата тия — великолепните психолози — да не си въобразяват, че всичко знаят.

Изминаха три спокойни дни. Просто живееха в дълбоката тишина край леса, почти не говореха. Баян отново носеше фазани, скубеше ги жестоко пред очите ѝ. Тя не протестираше. След това дълго и старателно ги препържваше с прясно масло, докато добият цвета на ба-кър и злато. Тя покорно ядеше. Понякога тъмните ѝ очи ставаха по-тъмни, тя се мъчеше да ги скрие. В такива мигове и той се отдалечаваше, оставяше я самичка, уплашен да не я загуби. Той вече разбираше, че рано или късно ще дойде тоя час, но не искаше да мисли за него.

На третия ден тя му каза:

— Баян, искам да видя хора.

— Какви хора? — трепна той.

— Обикновени хора... От твоето племе...

Баян дълго мълча.

— Не знам — каза той най-сетне. — Те ще те помислят за византийка. И ще ни прокълнат и двамата.

— Искам, Баян...

— Щом искаш — въздъхна той примирено.

В края на краищата Ина се съгласи да види селото отдалече — от покрайнините на леса. Просто да го зърне. Тръгнаха още същия ден и с хиляди предпазливости. Вървяха през горичките, по хълмовете, обрасли с храсталаци. Навсякъде избягваха пътеките и откритите места. Беше спокоен и тих ден без никакво облаче по небето, без никакъв повей на ветрове — топъл ден, потънал в следобедна дрямка. Най-после навлязоха в дъбовата гора, която граничеше със селото. Беше глуха и влажна като стария лес, стъпките меко потъваха в изгнила шума. Тежката сянка бе погасила всяка друга растителност — само тук-там се мяркаха белите или ръждиви шапчици на гъбите. Баян пристъпваше все по-бавно и по-предпазливо. И най-сетне спря.

— Ела — каза той тихо.

И посочи с пръст. В малката котловинка наистина жълтееха сламените покриви на селото. Никак не беше далече. Ясно се виждаха фигурите на хората, които бродеха из дворовете без огради. Бяха повечето жени и старици. Ина жадно гледаше своите далечни сестри. Бяха всичките руси, доста високи и едри, с дълги рокли, препасани здраво през кръста. Тя чуваше гласовете им, мощни и гърлени, изпълнени с някаква притаена сила и жажда. Усещаше как леко настръхва при тия звуци. Чуваше и крясъка на децата, дрънкането на съдовете, вресенето на козите. За тях това бе обикновен, спокоен, мирен ден, дълъг като вечността, изпълнен с предчувствията за сладката нощ. Обзе я внезапно някакво мъка, която сякаш идваше от кръвта — от същата червена и гъста кръв, по-жива и от хората, с памет, която идваше от най-далечните векове.

— Да вървим — изрече тя внезапно.

Отново тръгнаха през леса, мълчаливи и замислени. Тя усещаше, че ѝ се завива свят при спомена за женските гласове, за тяхната първична сила и жажда. Яките им фигури стояха като живи пред очите ѝ. Тая, която носеше ведро с вода от реката. Тая, която се кискаше. Тая, която гонеше две деца през поляната. Тая, която клекна край един храст и вдигна грубите поли на роклята си.

— Баян, вашите жени са много силни...

Той кимна спокойно:

— Да, вярно е... Баща ми каза веднъж, че в жените е нашата сила. Те умеят да раждат... И раждат все хубави и здрави деца... Той каза, че никой не може да изтребии нашите племена... Жените ни винаги раждат.

— Ти не се ли страхуваш малко от тях? — запита Ина внезапно.

— Да се страхувам ли?

— Те са по-силни от вас... Те биха презрели мъж от моето време.

Той се усмихна:

— Не вярвам... Те не обичат груби мъже... И не винаги изглеждат такива... Поне девойките. Когато ги наближи момък, те приличат на гълъбици, толкова са плачи и кротки...

— Преструват се — заяви Ина враждебно.

Върнаха се мълчаливо в хижата. Вечерта, както винаги, тя седна на еленовата кожа край вратата, подпря с юмруче малката си брадичка. Баян разказваше своите приказки. Беше нощ като всички, много по-синя от нощите в нейния свят, много по-тиха, макар че щурците цвъртяха упоително и глухо се обаждаха нощните птици. Тя слушаше разсеяно. Усещаше тая нощ с цялата си душа любовта около себе си — светулките, които се търсеха в мрака със сините си фенерчета, щурците, които се мамеха с песните си, птиците, които отмалели се зовяха. Никой не спеше в тая нощ, всички се търсеха. Тя почти загуби тънката нишка на приказката. И внезапно се обади:

— Баян, вашите приказки не са измислени от жени, както ти казваш... Вашите приказки са измислени от мъже.

— Защо, Ина?

— Ами приказките са като сънищата и мечтите... А вашите жени са твърде примитивни, за да имат сънища и мечти.

— Тая дума лоша ли е?

— Не знам — отвърна тя неспокойно. — Но в нашето време не се споменава за хубаво... Пък може и да не сме прави.

— Не те разбирам.

— Та как ще ме разбереш? — нещо гневно трепна в гласа ѝ. — Нашите биолози превърнаха хромозомите в бойно поле... Режат, прибавят... Аз вече не знам коя съм, откъде идвам, колко съм истинска...

— Ти си най-истинската. И щом вашето време е родило девойка като тебе, то е безкрайно по-велико от нашето.

Тая нощ и двамата спаха много неспокойно. Баян стана още в тъмно, за да обиколи капаните. Намери в тях само един заек, преряза с нож гърлото му, спокойно почака, докато му изтече кръвта. Много му се искаше да прескочи до поляната на фазаните — Ина ги предпочиташе пред жилавото месо на зайците. Но това означаваше да загуби време, а той бързаше... Да, бързаше да се върне при нея, страхуваше се да я остави самичка.

Хижата изглеждаше съвсем тиха, навярно девойката още не се бе събудила. Баян закачи заека на клоните и започна ловко да го дера. От време на време се обръщаше и поглеждаше към вратата — нямаше ли да скръцне, нямаше ли най-сетне да се отвори. И изведнъж забеляза, че от комина на хижата излиза слаб

дим. Ясно — станала е, опитва се да запали пещта. Необяснима нежност нахлу в сърцето му — не просто нежност към жена, нежност към несръчно дете. Той се усмихна и влезе в хижата. Ина наистина бе клекнала пред пещта и както миналия път неуспешно се опитваше да я запали.

— Ина! — изрече той с укор.

Девојката трепна и се обърна. Баян много ясно видя, че очите ѝ са пълни със сълзи.

— Ина, ти плачеш? — остана той поразен.

— Не, не! — възкликна тя уплашено. — Това е от дима.

— Лъжеш ме, Ина...

Тя започна да бърше сълзите си с ръкава на пижамата.

— Да, лъжа те.

Той стоеше пред нея и не знаеше какво да ѝ каже — толкова го бяха поразили сълзите ѝ. И тъкмо искаше да пристъпи напред, някой почука на вратата. Не беше обикновено почукване, а грубо, остро и настойчиво. Баян се обърна намръщен и отвори. Пред прага стоеше въоръжен селянин. Не беше млад — гъста, леко прошарена брада скриваше почти цялото му лице. В ръцете си държеше грубо копие, с което навярно бе почуквал, поясет му бе препасан с широк и тежък меч. Той дори не погледна към девојката, строгите му очи бяха впити в Баян.

— Княже, вика те старият княз — каза той. — Заръча веднага да дойдеш при него.

— Добре — отвърна с достойнство младежът. — А сега си върви...

Някаква особена власт и сила имаше в гласа му, които накараха девојката да трепне. Хората в нейния свят никога не говореха така помежду си — говореха като равни с равни. Сега младият княз заповядваше. В очите на славянина пламна в миг някаква скрита враждебност, но веднага угасна. Той покорно се обърна и си отиде. Баян блъсна вратата зад гърба му. Когато отново се извърна към девојката, лицето му бе потъмняло.

— Какво значи това, Баян?

— Не знам... Но не е за хубаво...

— Защо?... Нали те вика баща ти?

Челото на Баян бе покрито с леки бръчки, каквито никога досега не беше виждала.

— Изпратил е човек с оръжие — каза той. А човек с оръжие се праща, когато има война...

Тя усети, че той нещо недоизказа.

— И какво още?

— И когато има предателство — добави той мрачно.

Тя веднага разбра — едното или другото означаваше раздяла. Устните ѝ изведнъж побеляха. Тая страшна дума война — досега я бе чела само в книгите като най-кошмарния спомен от далечното минало.

— Защо война?... Кой може да воюва е вас?

— Ние постоянно воюваме — отвърна с горчивина младежът. — От юг нахлуват византийците, от север — войнствени племена... Трябва постоянно да браним земите си.

— Нима те нямат свои земи?... Или там им е тясно?

— Всичко е за плячката. Тя е винаги по-лесна от труда... Но не вярвам да е война, Ина... Иначе щяха да запалят огньовете...

— Значи предателство — разбра тя. — Заради мене ли?

Той не отвърна. Без да каже дума, отвори стария сандък и извади оттам кат нови дрехи. После разпали пещта и сложи да се топли вода. Ина мълчаливо го наблюдаваше. Някаква скрита тържественост личеше във всеки негов жест, във всяко негово действие. Сякаш внезапно се бе превърнал в някакъв друг човек — съвсем непознат и чужд. Когато водата се стопли — той я помоли да излезе. Ина разбираше — готвеше се за срещата със стария княз така, както не се бе готвил заради нея. И навярно искаше да се представи пред него в най-добрия си вид.

Точно така стана. Когато най-сетне излезе от хижата — Ина го погледна учудена. Изглеждаше много по-висок и по-хубав в новите дрехи, много по-строен. Син колан препасваше прилепналата до тялото дреха. И сега наистина приличаше на млад княз, съвсем приличаше.

— Ина, ти трябва да ме чакаш в хижата. И никъде да не излизаш.

Отново гласът му звучеше властно и силно като при разговора със славянина.

— Добре, Баян.

— Аз ще се върна скоро.

— Знам. Иначе биха ни взели и двамата.

— Само това не могат да сторят. Нищо не могат да сторят, без да ме питат.

Той се поклонил леко, но така изящно, че Ина се слиса. Никой не се кланяше в нейното време. Кланяха се само в класическите пиеси и в най-старите филми. Но тя бе готова да се закълне, че той го направи много по-добре от всички други, които досега бе виждала.

5

Къщата на стария княз не се отличаваше особено от другите къщи в селото. Бе по-просторна, разбира се, но със същия гредоред на тавана и със същите тежки мебели, само че украсени с дърворезба. Князът седеше на своя широк дървен стол край стената, също така изящно украсена от резбаря. Седеше на него само когато приемаше пратеници, когато раздаваше милост и правосъдие или когато се съветваше със старейшините. Беше висок, сух старец с малко вдлъбнати от старостта очи. Още от прага Баян забеляза, че бе наметнат със своята княжеска манта и препасан с червения свилен пояс — единствените белези на властта му. Това означаваше, че няма да разговаря с него като баща със син. И наистина старият княз го гледаше строго, видът му беше някак неузнаваемо чужд и студен.

— Сине, вярно ли е, че си прибрал у дома си византийка? — запита старият княз. — Вярно ли е, че си нарушил нашия най-свят закон?

— Не е вярно, велики княже — отвърна уверено и спокойно Баян. — Хорски приказки са това.

Старият княз се намръщи.

— Как хорски приказки, Баяне?... Мнозина са я виждали вече, скритом от тебе... И казват, че по дрехи и по образ приличала на византийка от най-голям род.

— Не е вярно — отново уверено отвърна Баян. — Как ще е византийка, като не знае нито една думичка ромейски.

Баян гледаше право в очите баща си. А старият княз много добре знаеше своя син, бе свикнал от дете да познава малките му лъжи. Не, той път Баян говореше истината.

— Ами тогава коя е?... От каква страна е дошла?

— Тя не е дошла при мен от никоя страна, велики княже...

Тя е дошла при мен от времето.

Старият княз го погледна учудено, леко погали пожълтялата си брада.

— Несвързани думи приказваш, сине — изрече той с променен бащински глас. — От кое време е дошла тя при тебе?... Има само едно време — туй, в което живеем... Всичко друго е като сън...

— Тя е дошла от времето, което стои пред нас.

— Не може да бъде, сине, истинско туй, което още не се е случило. Как ще убиеш сърната, която още не се е родила...

Нима е възможно?

Баян смутено мълчеше.

— Виждаш ли? — добави горчиво князът. — Тя те лъже, сине... И навярно не е обикновена жена... А преобразена вещица.

Начумереното лице на Баян внезапно се преобрази, озари го хубава, светла усмивка.

— Велики княже, всичко може да бъде тя, но не и вещица... Та тя е прекрасна... Сърцето ѝ е пълно с неземна доброта... Тя не ми разрешава дори врабче да убия... Нима такава жена може да бъде вещица?

— Сине, тя се преструва, за да те омагьоса...

Баян бавно поклати глава.

— Велики княже, ти си стар и мъдър. Отдавна познаваш доброто и злото в света... Каж ми, видял ли си някога жива вещица?...

И на лицето на стария княз се появи слаба усмивка. Твърде стар бе, за да лъже и плаши сина си.

— Прав си, сине, нито съм видял вещица, нито ще видя... Вещиците са за бабите и за глупавите жени.

— Ами тогава?

— Ти ще ми кажеш... Аз от тебе чакам да чуя цялата истина, не от хората... И затуй съм те извикал...

— Аз ти казах, велики княже... Може би не съм я разбрал добре... Може би е дошла при нас от царството на Перун... За да донесе на хората милост и доброта. Такива са нейните думи и делата ѝ... Тя сякаш е чужда на всичко земно...

— Не ще да е толкова чужда. Ако беше тъй, щеше да дойде между хората... А не да се скрие в твоята хижа. Това не е небесна работа, сине, това си е съвсем женска работа.

— Тя искаше да дойде тук — въздъхна Баян. — Но аз не я пуснах...

— Не знам — вдигна рамене старият княз. — Но каквато и да е девойката, която живее при тебе, тя ни е чужда... Никой друг няма жена от времето... Не можеш да имаш и ти... Ти си длъжен да бъдеш по-добър и по-скромен от другите... Защото някой ден можеш да станеш славянски княз...

Сърцето на младежа беше пълно с велик свян за думи, които могат да се кажат на баща и които не могат. И все пак той каза:

— Не мога да живея без нея, велики княже... Без нея животът ми няма да бъде живот... Моля те, вразуми глупавите, обуздай ги...

— Със сила?... Не може със сила. Баяне... Аз съм княз не да им заповядвам, а да ги уча... Истина ти казвам, голямо брожение има в селото... Казват, че си паднал в плен на вили и магьосници. Казват, че не си с ума си... Казват, че великият княз е длъжен да спаси всеки, който е изпаднал в беда... Сега кажи ми аз какво да направя?

— Ами аз?... Сам ли да се боря с глупостта, велики княже?

...

— Ти си мъж, сине... Събери смелост, подчини се на племето. Някой ден ще го управляваш. Не може да управлява този, който не се е научил да се повинува на хората... Помисли си... Твой дълг е това.

— Велики княже, да ти я доведе да я видиш... Макар да е девойка, тя е по-мъдра от мъдреците... Виж я и сам прецени...

— Не, сине. Не ми я води...

— Защо?

— Не искам да омекне сърцето ми... Не искам умът ми да има два пътя... А ти помисли... Помисли и ела да ми кажеш... А аз през туй време ще се помъча да ги възпра...

— Добре, татко, ще си помисля...

Старецът се усмихна горчиво. Добре познаваше той сина си. Добре познаваше сърцето му. Нямахше да си помисли. Любовта бе слязла при него, може би наистина от страната на сенките, от

царството на Перун. И нямаше да го остави, докато не паднеше кървава жертва... Но дано, дано този път не бъде синът му... Останал бе само един... Другите трима млади князе бяха загинали с меч в ръка... Но бяха останали докрай верни на своя народ.

А Баян?... Най-хубавият от четиримата, най-умният!... С най-бързата точна стрелба, с най-ясните очи...

Младият княз се поклони и излезе. Докато бе говорил със стария княз, навън се бе събрала доста голяма тълпа. Баян спря и се огледа. Бяха повечето жени, но имаше и млади мъже, негови връстници и приятели от детинство. Никой не го поздрави, никой не му кимна. Лицата им бяха враждебни и мрачни, сякаш виждаха пред себе си омразен чужденец, византийски наемник. Някаква особена ненавист личеше именно в погледа на девойките — тия същите, кротки като гълъбици девойки, които така плахо свеждаха очи пред всеки момък. Баян продължаваше да ги гледа — един по един — може би някой щеше да трепне, може би някой щеше да се усмихне.

Никой не трепна, никой не се усмихна.

Тогава се усмихна сам той, синът на стария княз. След това вдигна глава и се отдалечи — тънък и строен. Лицата им потъмняха още повече. От всичко най-много ги разгневи неговата последна усмивка. Нима искаше да каже, че е по-силен от тях и по-умен от тях? Имаше ли право предателят да се гордее със своето падение? Гняв кипеше в сърцата им, те едва не хукнаха след него да го настигнат.

Когато Баян се прибра, Ина го чакаше в хижата. Тя чу стъпките му и излезе да го посрещне. Младежът изглеждаше спокоен, но не радостен. Като я видя, той се усмихна, но и усмивката му беше малко тъжна.

— Не е война, нали? — запита бързо девойката.

— Не, Ина... Но може би война срещу нас...

Той ѝ разказа доста подробно разговора си със стария княз. Ина го слушаше мълчаливо, лицето ѝ ставаше все по-печално.

— Баща ти е съвсем прав. И в нашето време е така... В нашето време никой не принадлежи на себе си, никой не гони своето собствено щастие... Твоят народ винаги трябва да стои над тебе, Баян.

Но тя усещаше, че думите ѝ не достигат нито до сърцето му, нито до ума му.

— Но какво преча аз на другите? — запита Баян нетърпеливо. — Нима съм по-лош от тях?... И ако те са слепи и не виждат, аз ли съм виновен, че съм видял малко повече от тях?

...

Ина мълчеше, не знаеше какво да му отговори.

— Човек трябва винаги да се жертвува за другите — каза тя тихо. — Независимо дали са по-добри, или по-лоши от него...

— Да се жертвувам заради човешката глупост? Каква магьосница си ти и каква византийка?... Те трябва да станат като теб, а не аз като тях...

Тя мълчеше. И все по-трудно ѝ ставаше да отговаря.

— Не казвам, че трябва да бъдеш като тях... Ти и без това си много повече... Но не трябва да се делиш от тях... А да им помагаш...

— А ти защо се делиш? Защо не отидеш да живееш с тях?... И да им помогнеш да станат и те като тебе?

— Аз ти обясних, Баян... Има един велик закон, който пречи.

— А ако нямаше такъв закон, би ли останала?

— Да — кимна тя, — бих останала... Такъв е законът на нашето време... Щастieto за нас е да работим и да творим за другите. Но този закон е по-малък от великия закон.

— Тогава великият закон е против хората.

Тя клатеше печално глава.

— Не, Баян, не е против хората... Ако не беше този закон, човешкият живот би станал безсмислен.

— Защо безсмислен?

— Много е просто да се разбере и все пак е безкрайно трудно. Аз ти казах, че ние произхождаме от вас, както птицата произхожда от яйцето. Но ние нищо нямаше да представляваме, ако вашият път не беше труден и мъчителен... Така се е родила човешката душа и така е укрепнала — в борба и труд... Без вашия път ние щяхме да бъдем просто бездушни машини.

Разговорът постепенно угасна. Той не я разбираше. А Ина едва сега започна да съзнава, че в себе си той е напълно прав. Та

кой от неговото време би могъл да извърви тоя безумно кратък и жесток път, ако не виждаше пред себе си своето щастие?

И вечерта, както винаги, двамата седяха пред хижата, уморени от мислите, с тъжни сърца.

— Баяне, искам тая нощ да ми разкажеш всички приказки, които знаеш. Може да не спим цяла нощ, но искам да ги разкажеш.

— Защо толкова бързаш, Ина... Твоего време ли те вика?

— Не зная, Баян, страх ме е.

— От какво те е страх?... Нали аз съм при тебе?

— Има сили, по-големи от нас... Разказвай, Баян много те моля...

Баян тъжно мълчеше.

— Не знам дали ще мога — отвърна той най-сетне.

И като въздъхна, започна с горчив глас:

— „Имало едно време един дядо и една баба“...

Синя древна нощ се стелеше над тях, едри и страшни трептяха звездите по небето.

Тя сънува цяла нощ старите приказки — зверовете говореха, орлите слизаха през кладенците в подземното царство. А сред зверовете и сред магьосниците бродеше млад княз с тъжни очи и син пояс. Самовили го зовяха от дълбините на тъмните вирове, змейове го преследваха. Но младият княз сякаш нищо не виждаше, безутешно бродеше из тъмните галилейски гори.

— Баян, искам днеска да бъдем весели! — каза тя на сутринта.

Баян се усмихна.

— Когато славяните искат да се веселят, пият вино и медовина. Искаш ли да опиташ?

— Не, не искам. А ти искаш ли да се надбягваме?

— Да се надбягваме?

— Да, просто да се надбягваме.

Той се усмихна снизходително. И след това безкрайно се смая, когато тя първа стигна до стария дъб. Гледаше я и не вярваше на очите си. Наистина всичко приличаше на приказката, дето таралежът се уловил за опашката на лисицата. И при това девойката не се задъхваше тежко като него.

— Не знаех, че си толкова силна — възкликна той удивен.
— Мислех, че си по-нежна от стръкчето на теменужката.

— Какво знаеш ти! — очите на девойката се смееха. — Ами аз бях първа на сто метра в моя университет... И трета на дългия скок... Дай ми лъка!

Той ѝ донесе лъка. Тоя път, разбира се, тя изгуби двубоя, но все пак ловко уцели едно не много дебело дърво. Баян продължаваше да я зяпа смаяно.

— Ама и вие ли стреляте с лъкове?

— Не, Баян, само се забавляваме. Но имаме доста добри майстори...

— Трябва да отида на поляната на фазаните... Ще дойдеш ли с мене?

— Не, Баян, не мога да гледам как убиваш птиците... Иди сам, аз ще те чакам...

Баян взе лъка и с лека стъпка се отправи към поляната на фазаните. Провървя му, успя да удари два фазана, макар че загуби доста време за втория. Бяха едри женски фазани, натежали от лятото, щяха да им стигнат за целия ден. Само че масло бе останало малко — толкова дни вече не бе ходил в селото за размяна. Той крачеше бързо по пътеката, искаше му се да не крачи, а да хвърка. Най-сетне се показа и хижата — с широко отворена врата. Но Ина никаква не се виждаше — може би палеше пещта. И едва като се изправи на прага, замръзна от ужас.

Хижата беше в такова безредие, сякаш в нея се бяха борили зверове. Куфарът на девойката бе разтворен и захвърлен на пода, съдържанието му разпиляно. Най-красивата рокля, която така странно менеше цветовете си, бе разпокъсана на парчета. Той изведнъж разбра и като луд хукна към селото. Но като стигна до потока, бързо се върна назад. Да, тежкият сандък не беше отворен. В бързината нападателите не бяха успели да се справят с ключалката му. Баян го отключи, извади оттам кожения пояс и тежкия железен меч. Той го препаса бързо, с трескав жест измъкна лезвието от канията. То блесна като малка мълния на светлината, която идваше от вратата. Някакъв див звук се изтръгна от гърлото на младежа, когато яростно завъртя меча. Той изсвистя и изсъска като змия, острието му се заби в една от гредите. Баян го измъкна и отново като луд хукна към селото.

Тичаше, без да мисли. Знаеше, че ще умре, но ще я избави. Дори не разбра кога е пристигнал. Улиците на селото бяха съвсем пуссти, из тях не се мяркаха дори деца. Той тичаше към малкия площад — там се събираха воините, оттам тръгваха на война. Но там наказваха вещиците и предателите. Натам тичаше Баян с все сила.

Едва като пристигна, разбра, че не е закъснял. По средата му бе издигнат костер, а в сред костера, на дървен стълб бе привързана девойката. Като че ли цялото село се бе събрало там; Баян видя, че повечето от мъжете са въоръжени. Той се връза в тълпата и изскочи на празното място между костера и предните редици. Видът му бе все така разярен.

— Какво искате да правите, нещастници? — изкрещя той.
— Вие луди ли сте?

Пред кордона излезе Слав. Той предвидливо се държеше за дръжката на меча си:

— Баян, тази жена е вещица... Или самодива, както хората казват... Тя те е омагьосала...

— И да ме е омагьосала... Нима това е твоя работа?

— И твоя не е, Баяне... Ти не си с ума си... Не можеш да ни съдиш. Ние я осъдихме вместо тебе...

— И какво я осъдихте?

— Каквито са законите на племето... Тя трябва да бъде изгорена жива на костера...

— Лъжеш, Слав... Няма такива закони в нашето племе... Това е закон на проклетите византийци... Те горят хората живи... И горят само тези, които са врагове на императора.

— Нямах право да говориш, Баян! — каза твърдо Слав. — Ти не си с ума си...

— Та ти ли си с ума си, проклет да бъдеш... Как може да изгорите невинен човек?... Какво лошо сте видели от нея?

— Ние вече сме я осъдили...

— Не признавам вашата присъда! — изкрещя Баян. — Който пристъпи напред, ще падне от меча ми...

С рязко движение Баян извади меча си. Очите му горяха като трескави.

— Събери си ума, Баяне! — изрече мрачно Слав. — Ти никого няма да убиеш... Ние ще те заградим с нашите копия и ще те пронижем, преди да гъкнеш.

— Добре! Изгорете ме заедно с нея...

— Не! — извика зад гърба му девойката.

Гласът ѝ беше и умолителен, и отчаян. Баян бавно се обърна към нея. Привързана към костера, тя не можеше да помръдне. Но очите ѝ го молеха и заклинаха.

— Баяне, не ти!... Ти не бива!... И никой друг... Не бива никой да загине заради мене... Ще стане страшно...

Без да каже дума повече, Баян бавно тръгна към кладата. И усети как някакво раздвижване стана зад гърба му, чуваха се гласове, слаби възклицания. Баян се обърна. Всред тълпата се бе изправил старият княз, високата му суха фигура стърчеше над всички други. Но изглеждаше съвсем спокоен, само сините му вдлъбнати очи блестяха по-силно.

— Оставете ги да си вървят! — каза той властно.

В тълпата се чу глух ропот.

— Давам три дни срок на чужденката да си отиде... Тя е дошла с добро, нека си върви с добро...

— Нямаш право, велики княже! — обади се Слав. — Това е народна воля...

— Когато стане нужда, народната воля трябва да се събере в юмрук. Сега аз съм юмрукът.

— Но тя е магьосница, велики княже...

— Мълчи, Слав! — тоя път нетърпеливо и строго се обади старият княз. — Баян е прав, не искам да въвеждаш тук византийските нрави...

После се обърна към тълпата и вдигна властно ръка:

— Хайде, вървете си по домовете...

През тълпата мина сърдит ропот. И като че ли известно време хората се колебаеха — да послушат или да не послушат своя княз. Но после ропотът утихна, те с наведени глави поеха към хижите. Само Зара остана още известно време сама на площада, сините ѝ очи бяха пълни с гняв и мъка. Но тя не гледаше към Баян, гледаше към привързаната за стълба девойка. Не разбираше какво е харесал той в това слабичко телце, в тая рядка, права руса косица. Най-последно погледите им се срещнаха —

светлият и тъмният. И светлият не издържа, макар че в тъмния нямаше ни омраза, ни тържество. Беше просто нещастен поглед на обикновено нещастно момиче. Зара прехапа устни и разплакана тръгна към бащината си хижа.

През това време Баян бе вдигнал меча и трескаво режеше с него конопеното въже, с което бе привързана за стълба. Ина слезе от костера. Старият княз все още стоеше на площадката — сух и величествен. Той гледаше към девойката и погледът му ставаше все по-добър и по-тъжен. Двамата приближиха към него, като че ли без дъх от преживяното прежедие.

— Кажи ми, дъще, истината — проговори тихо старият княз. — От коя страна си дошла при нас?

Ина мълчеше смутено. Как да му обясни гая неразбираема истина? Как да не огорчи стареца, който я гледаше с такова доверие?

— Княже, дойдох при вас от страната на великата надежда — отвърна тя най-сетне.

— И тая далечна страна се намира в далечното бъдеще? — попита недоверчиво князът.

— Всяка надежда се намира в бъдещето. И колкото е по-голяма, толкова по-далече се намира от нас...

— Ако е тъй, надеждата никога не може да стане истина... Защото винаги трябва да вървим след нея...

— Не, княже, настигаме ги понякога... Особено по-малките и по-близките надежди... Но ги изяждаме бързо като медена пита... Само великата надежда стои винаги пред нас.

— Мъдро говориш, дъще — поклати глава скръбно старецът. — Но не блести ли тя много силно, когато е близко... Май че не е за слабите човешки очи... Ето, съвсем е заслепила моя син... И не вижда вече той нито себе си, нито своето племе...

— Ти си прав — отвърна тихо девойката. — Дойдох при вас да събирам приказки, а ще събера скърби и огорчения... Аз ще се върна в моята страна, княже...

— Ина! — трепна Баян.

— Всеки в своето време, Баян... Така е било и винаги така ще бъде... Не може да има друг закон.

Това бяха последните думи на девойката. Тя се поклони леко на стария княз и пое към ловджийската хижа.

Баян я настигна и се изравни с нея. По лицето ѝ обилно течаха сълзи.

— Ти си отиваш, Ина?

— Да, Баян...

— Но великият княз ни даде три дни.

— Страх ме е, Баян.

— От какво?

— От всичко... От моето бъдеще ме е страх... И от твоето настояще...

— Но князът обеща... Те повече нищо лошо няма да ни направят...

— И все пак ме е страх! — изрече отчаяно девойката. — Заради тебе, Баян... И не само заради тебе... Нали ти обясних... От едно яйце не се излюпва само едно пиле. Излюпват се хиляди... Ако ти загинеш, ще изчезне в бъдещето всичко, което произхожда от тебе... Ще се наруши целият световен ред...

Младежът спря. Нещо непонятно, нещо трескаво я парна в погледа му.

— Той и без това ще се наруши! — заяви младежът рязко. — Ще се наруши, ако си отидеш веднага...

— Какво искаш да кажеш? — попита Ина, поразена и от погледа му, и от думите му.

— Каквото казах! — все така рязко отвърна младежът. — Тоя меч може да погуби всеки живот... Даже и моя...

— Баяне, това е ужасно!

Ина го гледаше със затаен дъх и все още не можеше да повярва на ушите си. Наистина ли беше произнесъл тия невероятни думи?... Откъде можеха да се родят в душата му?... Това съвсем не приличаше на всичко, което бе чела за древните векове... Човек да се убие за любовта си!... Тя все още го гледаше. Нещо безумно се бе затаило в дъното на неговите очи, нещо, което не съществуваше в нейния свят. Тя не го разбираше, но усещаше как властно прелива в сърцето ѝ. Струваше ѝ се, че

нейното сърце няма да издържи, ще се разкъса на хиляди късове. Такова огромно и страшно чувство имаше у тоя дърен човек.

Тя се обърна и тръгна безпомощно по пътеката. Не, нищо не беше вълчийт капан с острите металически зъби. Тоя беше много по-жесток и безмилостен. Тя поразена разбра, че вече няма да се отскубне от него. А като че ли в тоя миг и не искаше.

Баян отново я настигна.

— Разбра ли, Ина?

— Разбрах — отвърна тя едва чуто. — Ще остана при тебе...

Тя не каза: „Ще остана при тебе три дни.“ И разбираше добре, че вече не владее себе си... Може би по-късно!... Може би като мине това необяснимо замайване, това непонятно чувство, което цялата я разтърсваше. По-късно, по-късно!... А сега да върви!...

И от тоя миг девойката заживя като в сън. И като че ли стана съвсем друга, непозната и непонятна дори на себе си. Ина покорно скубеше фазаните, които той носеше. Това не я ужасяваше, не хвърляше душата ѝ в смут. Пеперудите вече не ѝ приличаха на летящи цветя. Те си бяха просто обикновени пеперуди. Тя вече не усещаше себе си. Не знаеше дали е щастлива, или нещастна. Но не можеше в тия часове да си представи някакъв друг живот... Сега тя просто живееше, без да си дава сметка за нищо — като тревите и като дърветата.

Колко хубави бяха дните!... Колко хубави бяха нощите! Навън пееха щурци, неспокойно се търсеха в мрака. Луната светеше в малкия дървен прозорец, бялото петно на пода грееше като късче бяла човешка плът. И колко миризми!... Миришеше на гаснеща пепел в пещта, на билки, на кожи. Миришеше на мляко, на борови връхчета, на прегоряла мед. Тия миризми съвсем я замайваха, тя не можеше да заспи. Колко тясно ѝ се струваше сега широкото ловджийско легло... Тя лежеше от-вита и гледаше малката бяла плът на пода. С каква неизмерима сила я привличаше... И сякаш след всеки миг ставаше все по-голяма и по-голяма. И нейната собствена малка и бледна плът в тия нощи бе гореща и неспокойна. Никога не бе имала толкова кръв, никога лака не бе шумяла в ушите ѝ. Искаше ѝ се да стане и да тръгне из топлата нощ — да върви през леса край малините, изпускащи топлината си, малините с алена кръв като нейната, с любов като

нейната — тръпчива и сладка. Между черните дървета ще прелитат птици, събудени от лекия птичи сън — сън само от небе, облаци и мушици. Като звезди, паднали от небето, ще светят белите шапчици на гъбите. Светулчици ще я водят по глухите пътища, ще ѝ показват тайните кътчета на сърцето ѝ. И ще я зовят от дълбините на леса глухите призови на елените.

На сутринта тя се събуди щастлива и решителна.

— Заведи ме на вира! — каза Ина. — На най-дълбокия и на най-синия вир. Искам да се окъпя...

Той седеше на брега и тя се къпеше пред очите му. Той гледаше с притаен дъх, не смееше да помръдне. Приличаше му в тоя миг на сините водни кончета с прозрачни крила, които се люлееха под клоните на върбите. Толкова бе лека и прозирна и в същото време бе толкова силна и истинска. Къпеше се щастлива като децата всред водните пръски и слънчевите отблясъци на слънцето. Смееше се щастливо и дръзко. Никога не се бе смяла така в живота си, никога така не бе ликувала...

Тя лежеше до него, облегнала бузата си на коравото му коляно. Пред погледа ѝ се простираше топлатата равнина, в дъното ѝ синееха планините. Нищо по-неподвижно и по-вечно не бе виждала през живота си от тая гледка. Нищо не потрепваше в спокойното утро — ни лист, ни цветче. И въздухът бе неподвижен и плътен като изстиваща плазма. Времето бе спряло. И едва сега тя осъзна, че то никога не се бе движило и че се движеше всъщност само ге върху неговия спокоен и безстрастен екран. Това спокойствие и това чувство за вечност постепенно я завладя и измести от сърцето ѝ всичко друго.

Най-сетне тя каза:

— Знаеш ли, Баян, нашите философи и мъдреци ужасно са сбъркали... Всъщност истината е много по-проста...

Той мълчеше.

— Твоите думи ме измъчват — изрече Баян най-сетне. — Тебе те разбирам, но никога не разбирам твоите думи...

— Не бива да те измъчват — отвърна тя. — Това, което ще ти кажа, е хубаво... Нашата съдба е запечатана завинаги във времето... И понеже то е вечно и неизменно, ние ще живеем в него винаги и всякога...

— На мене и днешният ден ми стига.

— Но и той ще бъде вечен — усмихна се тя. — Ето къде са се излъгали мъдреците, Баян... Понеже вече не могат да видят такава спокойна и топла равнина, те не могат да стигнат и до истината. Причината не пре-дизвиква следствие, Баян... Само по себе си това е абсурдно... Всъщност следствието се съдържа в причината... А това е велико... Или поне е достатъчно.

— За нас ли?

— Да, за нас! Но остави ме още малко да си помисля...

През нощта за пръв път заваля дъжд. Затропа с корави пръсти по покрива на хижата. Но Баян не стана да прибере кожите. Тоя дъжд би могъл да развали всички кожи по света, но той пак не би станал. Те лежаха и слушаха шума, който след всяка минута се усилваше все повече и повече. Скоро дъждът се превърна в истинска буря. Навън забучаха клоните на дърветата, блесна мълния и само миг след това мощно и страшно удари гръм. Ина потрепера и се сви до парещото му рамо. За пръв път в живота си тя слушаше шума на истински дъжд — неовладян, ненаправляван. Мълниите се усилиха, дъждът вече не потропваше, а шуртеше. И тоя дъвен и радостен шум сякаш изми и последните съмнения в душата ѝ.

Сутринта тя се събуди първа и изтича при козите. Нищо лошо не се бе случило с тях, лежаха си все тъй кротко една до друга, с влажни от дъжда гърбове. Тя отвори дървената преграда, те скочиха веднага и се разпиляха из шубраците. Ина остана да ги гледа още дълго време, докато красивите им извити рога съвсем изчезнаха в храсталака.

— Трябваше да ги издоим — каза Баян.

Тя трепна и се обърна. Не беше чула кога се е приближил, умееше да ходи така безшумно, почти като горските зверове.

— Нима снощи не ги издои?

— Снощи ги забравихме. А това не е хубаво, млякото им ще прегори...

И понеже видя разтревоженото ѝ лице, побърза да добави:

— Не е страшно, ей сега ще ги прибера...

— Баян, набери ми малини. Сънувала съм ги цяла нощ...

Набери ми топли малини, искам да си направя истински сок.

Ина остана да го чака пред хижата. Сега равнината пред нея не бе така спокойна като предния ден, сега тя блестеше по-ярка и

по-плътна. Нощният дъжд я бе измил, зеленината бе станала по-ярка и по-плътна, росата сияеше. Седеше неподвижна, не искаше за нищо да мисли... Важно е той да ѝ донесе малини, важно е да не прегори млякото на козите. И нищо друго на тоя свят не е важно.

Внезапно тя чу някакъв шум — странно познат, смразяващо неприятен. И видя точно това, което очакваше да види — бяло, искрящо кълбо, което едва ли не заслепяваше погледа. Внезапно то се стопи, показа се Машината.

Ако се беше показал див звяр, надали би се слисала повече. Тя седеше като закована на мястото си, нямаше сили дори да се помръдне. Най-напред се появи Алек със своята смутена усмивка. На девойката се струваше, че се отскубва от някакъв дълбок сън, че постепенно идва на себе си. И изведнъж се събуди. Наистина Алек вървеше към нея със своето свежо и гладко като ябълка лице. След него бавно и малко намусено крачеше професор Хемниц. Всичко бе толкова просто, толкова истинско. Внезапно целият свят, в който сега живееше, се стопи като бялото искрящо кълбо, остана Машината.

— Алек! — възкликна тя зарадвано.

Алек отново се усмихна и подаде ръка. Колко странно бе това докосване на деликатната, мека ръка, колко неочаквано чувство предизвика у нея. Тя мигновено разбра за какво идват при нея.

— Как ме намери, Алек? — запита тя с променен глас.

— Всъщност аз те намерих — обади се Хемниц.

Ина се ръкува и с него.

— Ами естествено, професор Хемниц — отвърна тя сдържано. — Само вие можехте да се досетите къде съм и какво мога да търся...

— Не беше толкова лесно — призна си професорът. — Вече четвърти ден скитаме из тия безбрежни славянски пушинаци... Добре, че индикаторът откри силовото поле на твоята Машина...

Тя едва не прехапа език — как бе допуснала тая елементарна непредпазливост. Вълна от ярост нахлу в сърцето ѝ — и към себе си, и към тях. Но се овладя, само погледна враждебно техните леки облекла, така противно изящни сред суровата природа наоколо.

— Ами заповядайте! — покани ги тя. — Това не е просто хижа... Това е княжески палат, ако нямате нищо против... Сега засега мога да ви предложа съсирено козе мляко...

Алек и Хемниц бързо се спогледаха.

— Не бива, Ина — каза колебливо младежът.

— Защо, Алек?...

Съвсем мъничко враждебност се пропука и бликна в гласа ѝ, но Алек много добре я усети.

— Защото не бива да рискуваме — отвърна младежът. — Той всеки момент може да се върне...

— Вие го видяхте? — трепна тя.

— Да, видяхме го...

— Доста приличен момък! — подхвърли иронично професорът. — Аз мислех, че са по-дребни!...

— А аз мислех, че вие сте по-едър, професор Хемниц! — изрече сухо девойката. — Всички глупави малки студентки мислят така за своите професори... И обикновено се лъжат.

Внезапната атака не направи никакво впечатление на професора.

— Не е лошо казано! — отвърна той шеговито. — Обичам, когато ме критикуват...

— Аз не ви критикувам, професор Хемниц, аз просто ви оценявам...

— И какво оцени?

— Че сте недостоеен за катедрата. Славяните не са дребни. Но едва тук разбрах, че вашата наука за тях е доста дребна.

Професор Хемниц изведнъж загуби хубавото си настроение. През всички епохи до неговата младите асистентки бяха говорили със своите професори на крайно коректен език. Пък и сега го обидиха не толкова думите, колкото дълбоката ѝ искрена убеденост, която лъхаше от тях.

— Сега нямаме време за дискусии, Богомолова — каза той. — Нарездането е да се върнеш веднага!...

— А ако откажа?

— Как тъй ще откажеш? — сякаш не повярва на ушите си Алек. — Много добре знаеш какви ужасни последици може да има твоето лекомислено поведение...

— Аз не вярвам в тия престарели истории, Алек! Според мене всяко време в историята е реално и истинско... Щом това се е случило с мен, то е трябвало да се случи... И всички възможни негови последици са вече вписани в нашето време.

— Това не е според тебе, а според Хансен! — обади се малко нервно професорът.

— Какво, като е според Хансен?

— Неговата теория не е официално призната... Защото с нищо не е доказана...

— Ето ви сега един експеримент — изрече Ина спокойно. Алек и Хемниц се спогледаха смаяно.

— Ина, ти май не си с ума си! — каза меко Алек. — Невъзможно е да се направи такъв експеримент... Той може да се окаже фатален... Никой не е в състояние да предвиди какво може да разруши в нашето време...

— Или пък да прибави!...

— Дори да е тъй! — възрази решително Алек. — Какво ще стане, ако ние всички нахлуем в тоя древен свят... И го прекроим така, както на нас ни се иска... Та нали ще обезсмислим смисъла на нашето собствено съществуване.

Ина разбираше, че е прав. Ако трябваше да отнемат нещо от миналото, ако трябваше нещо да изменят — то бяха преди всичко най-тежките страдания на човечеството. Но какво щеше да се получи? Та нали на фона на най-тежките страдания се бяха появили и най-светлите идеи. Тия, които и досега осмисляха тяхното съществуване.

— Не казвам, че трябва да се втурнем тук всички — заяви тя. — Казвам, че искам да остана тук само аз.

Алек я гледаше поразен:

— Ама ти сериозно ли говориш?

— А защо не?

— Не разбирам какво можеш ТИ да харесваш на тоя варварски и примитивен свят?...

— А какво да харесвам на вашия рай?... Разбери, Алек, човек не може и не бива да живее в рай... Човек трябва само да се стреми към него...

— Нима искаш да кажеш, че живеем без никакви стремежи? — попита Алек смаяно.

— Всички наши стремежи са отправени към нашето благополучие — отвърна спокойно девойката. — Или към нашето щастие, както казвате вие... И в този стремеж ние сме загубили много по-ценни неща, Алек... Ние сме загубили пеперудите... Ние сме загубили светулките и щурците. Най-важното — ние сме загубили любовта...

— Не сме я загубили, Ина. Но сме я направили само по-човешка...

— Какво значи по-човешка?

— Много по-съвършена... Много по-всеотдайна и нежна... Лишена от мрачния егоизъм на притежанието...

— Не! — изкрещя тя.

— Какво — не?

— Искам да бъде надчовешка!... Искам да бъде над всичко! ... Искам да бъде истинска!...

— Истинска не значи варварска, Ина!...

— Ти не разбираш, Алек... Както не разбирах и аз... Аз видях тука човек, който е готов да умре за любовта си... У нас много отдавна вече никой не е готов да умира за нищо...

— Ина, ти не знаеш какво говориш! — прекъсна я професорът. — Та нали това е смисълът на целия човешки прогрес?... Хората да бъдат щастливи без страшната угроза на страданието и смъртта...

— Аз не говоря с вас, професор Хемниц! — отвърна рязко девойката.

— И на мен не ми се водят такива примитивни дискусии! — заяви професорът. — Аз имам просто заповед да те върна в нашето време...

— Не! — отказа девойката решително. — Аз съм дала тук обещание... Тоя път ще се върнете без мене...

Нещо студено блесна в погледа на професора. Той бръкна в джоба си и извади нещо като електрическо фенерче. Ина знаеше какво е то, просто се вцепени на мястото си.

— Моля ви, професор Хемниц! Ще стане нещастие... Той ще се...

Но не успя дори да се доизкаже. От инструмента лумна жълта светлина, колената ѝ сякаш омекнаха, тя се отпусна без

свят върху пожълтялата трева. Лицето на Алек бе потъмняло съвсем, той гледаше мрачно професора.

— Не съм съгласен с вас, професор Хемниц! Това е насилие.

— Имам разрешение от Съвета! — измърмори нервно професорът. — Нямаме повече никакво време за губене...

— И все пак това е насилие върху човек... Най-отвратителното престъпление... Ние можехме да я убедим...

— Алек, не виждаш ли, че тя не е с ума си! Тя е като омагьосана, както казват диваците... Не можехме да я убедим...

Но Алек вече не го слушаше, той бе коленичил пред девойката.

— Сигурен ли сте, че тая играчка е съвсем безвредна?...

— Напълно сигурен!... И не губи повече време, Алек... Славянинът може всеки момент да се върне...

И понеже младежът нищо не му отвърна, той побърза да добави:

— Прибери й багажа!... Не трябва да остава никаква следа от нея... И тръгни веднага...

— А вие?

Професорът го погледна смаяно. Всички ли бяха полудели в тоя древен свят с инфектиран въздух?

— Аз ще се прибера с нейната капсула... Не можем да я оставим на варварите! Хайде по-бързо!...

Той извади индикатора и пое по посоката на стрелката към Машината, с която Ина бе дошла в тая далечна епоха.

Баян се връщаше бързо към хижата. Не водеше козите, беше ги забравил съвсем. Само стискаше до изпотяване в ръката си плетената дръжка на кошничката, в която бе набрал малините. Сърцето му бе тревожно, мъчеха го мрачни предчувствия. И не бе взел нищо със себе си — ни лъка, ни копието. Просто бързаше, усещаше как краката му се подкосяват.

— Инаа! — извика той високо и тревожно. — Инааа...

Алек чу тоя глас и забърза. Тоя път наистина нямаше никакво време за губене.

Баян излезе на полянката пред хижата. И видя невероятна, неочаквана гледка. Висок, млад човек, тънък и строен, в блестящо облекло носеше на ръце Ина. Носеше я към някакъв странен предмет, кръгъл като яйце, което бе увиснал на половин

стъпка във въздуха. До тях имаше не по-малко от петдесет крачки.

— Стой! — изрева Баян диво.

Непознатият трепна като ударен в гърба, но ускори крачките си. И само след миг хлътна в странната вещ. Баян затича. И за щастие видя, опряно на хижата, едно от своите бойни копия. Той го грабна и трескаво вдигна поглед. Предметът беше изчезнал. На негово място се въртеше във въздуха невероятно бяло кълбо, ослепително бляскаво. Полудял от ярост, Баян запрати срещу него копието си. Но като долетя до предмета, копието сякаш се изпари във въздуха. Предметът заблестя още по-силно и внезапно изчезна.

Диво отчаяние удави сърцето му. Той падна на колене, извади камата си и с все сила я заби в това кървящо от болка сърце.

Нищо не се случи в света на Ина. Не се чу оглушителен гръм, пространството не се разцепи. Всички хора останаха живи на местата си. Не трепнаха дори огромните ядрени слънца, които създаваха изкуствен климат на полюсите.

Хипотезата на Хансен беше доказана. Но никой никога не узна това.

КРАЙ